

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

OKUL YÖNETİCİLERİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
UYGULAMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

SÜLEYMAN DOĞDU

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME PROGRAMI

DANIŞMAN
Prof. Dr. Faik ÇELİK

KOCAELİ, Mayıs 2019

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

OKUL YÖNETİCİLERİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
UYGULAMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

SÜLEYMAN DOĞDU
(132001137)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME PROGRAMI

DANIŞMAN
Prof. Dr. Faik ÇELİK

KOCAELİ, Mayıs 2019

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

OKUL YÖNETİCİLERİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
UYGULAMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

SÜLEYMAN DOĞDU
(132001137)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME PROGRAMI

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih :

Tezin Savunulduğu Tarih : 14/06/2019

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Faik ÇELİK
(Kocaeli Üniversitesi)

Diğer Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Halit Targan ÜNAL
(İstanbul Okan Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Hakan ÖZCAN
(İstanbul Okan Üniversitesi)

KOCAELİ, Mayıs 2019

ÖNSÖZ

Türkiye’de 2012 yılında yayımlanan ve 2013 yılından itibaren özel sektör, kamu ayırımı gözetmeksizin uygulamaya konulan 6331 İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile ülkemizde çalışma alanında önemli bir adım atılmış ve daha sağlıklı ve güvenli bir çalışma hayatı başlatılmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okul ve kurumlarda İş Sağlığı ve Güvenliği çalışmaları 2014/16 sayılı genelge kapsamında yürütülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okul ve kurumlarda okul kurum müdürü işveren konumunda yer almaktadır. Özel sektördeki ve kamu kurumundaki işveren konumu da tartışmaya açıktır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanunun yayımlanması ile kamuda iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi görevlendirme zorunluluğu kanunun yayımı ile ilk önce 2014, sonra 01 Temmuz 2016, 01 Temmuz 2017 ve en son erteleme ile 01 Temmuz 2020 yılına ertelenmesi, yasanın güvenilirliğine gölge düşürmektedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu tüm çalışanları kapsamı kamu, özel sektör açısından önemlidir. Ülkede bütün çalışanlar statülerine bakılmaksızın iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerine girmiş ve sağlıklı ve güvenli işyerinde çalışma hakkı çalışanların tamamına yayılmıştır. Kamu Kurumları da İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun getirdiği gereklere uymalı ve kamu çalışma yerlerinde de sağlık ve güvenlik ön plana alınmalıdır.

Yüksek lisans tez çalışmamın başından itibaren gösterdiği sabır ve verdiği destekle çalışmamın tamamlanmasını sağlayan danışman hocam Sayın Prof. Dr. Faik ÇELİK’e, Öğr. Gör. Dr. Ömer GÜNGÖR’e ve Öğr. Gör. Barış DEMİR’e, anketin uygulanmasında emeği bulunan Kocaeli Gebze ilçesinde görev yapan okul müdürü ve müdür yardımcılarına sonsuz şükran ve teşekkürlerimi sunarım.

Mayıs 2019

Süleyman DOĞDU

İÇİNDEKİLER

	<u>SAYFA NO</u>
ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
KISALTMALAR	vii
TABLO LİSTESİ.....	viii
BÖLÜM 1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
BÖLÜM 2. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ	3
2.1. İş Sağlığı	3
2.2. İş Güvenliği	4
2.3. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi	5
2.4. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Amacı.....	6
2.4.1. Çalışanları Korumak	6
2.4.2. Üretim Güvenliğini Sağlamak	7
2.4.3. Çalışam Ortamı Güvenliğini Sağlamak	7
2.5. 6331 Sayılı Kanunda İşverenlerin Yükümlülükleri	7
2.5. 1. İşverenin Genel Yükümlülüğü	8
2.5. 2. Risklerden Korunma İlkeleri	8
2.5.3.Risk Değerlendirmesi, Kontrol,Ölçüm Ve Araştırma...	9
2.5.4.Acil Durum Planları,Yangınla Mücadele ve İlkyardım	9

2.5. 5. Tahliye.....	10
2.5. 6. Çalışmaktan Kaçınma Hakkı	10
2.5.7. İş Kazası Ve Meslek Hastalıklarının Kayıt Ve Bildirimi	11
2.5. 8. Sağlık Gözetimi.....	11
2.5. 9. Çalışanların Bilgilendirilmesi	12
2.5. 10. Çalışanların Eğitimi	13
2.5.11. Çalışanların Görüşlerinin Alınması Ve Katılımlarının Sağlanması	13
2.5.12. Çalışan temsilcisi	14
2.5.13. İş Sağlığı Ve Güvenliği Kurulu	15
2.5.14. İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Koordinasyonu	15
2.6. Çalışanların Yükümlülükleri	16
2.7. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Okullara Getirdiği Yenilikler	16
2.8. Okullarda Güvenlik Önlemlerinin Alınması	19
BÖLÜM 3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	24
3.1. Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi	24
3.2. Araştırmanın Ana Kütlesi ve Örneklemi	24
3.3. Araştırmanın Soruları	25
3.4. Araştırma Süreci, Veri Toplama Aracı ve Yöntemi	26
3.5. Güvenirlilik ve Geçerlilik Analizi	27
BÖLÜM 4. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ VE BULGULAR	28

4.1. Demografik Özellikler	28
4.2. Verilerin Analizi	30
4.2.1. Araştırma Soruları İle İlgili Bulgular	30
BÖLÜM 5. SONUÇ VE ÖNERİLER	42
5.1. Sonuçlar	42
5.2. Öneriler	47
5.2.1. Uygalayıcılar İçin Öneriler	47
5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler	47
KAYNAKLAR	48
EKLER	51
ÖZGEÇMİŞ	56

ÖZET

OKUL YÖNETİCİLERİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İş sağlığı ve güvenliğine verilen önem ülkemizde ve dünyada hızla artmaktadır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile iş sağlığı ve güvenliği konusu bir ilk olarak özel bir kanunla düzenlenmiştir. Bu kanun ile beraber işverenin üzerindeki yükümlülükler fazlalaşmış, işçi, memur, kamu ve özel sektör ayırımına son verilerek bütün çalışanlar kapsam altına alınmıştır. Amaç olumsuz sonuçların meydana gelmeden engellenmesidir.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında eğitim ve öğretim gören öğrenci sayısı ile bu eğitim kurumlarında görev alan öğretmen sayısının toplamı ülke nüfusunun yaklaşık dörtte birini oluşturmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı diğer kamu kurumlarına ve diğer sektörlere örnek olarak iş sağlığı ve güvenliğinde öncü olmalı ve güvenlik kültürünü okul kurum öğretmen öğrenci tüm taraflara yaymalıdır.

Bu araştırma Kocaeli Gebze İlçesinde bulunan 127 okul ve kurumdaki, yönetici, müdür, müdür yardımcısının katılımı ile gerçekleşmiştir.

Değerlendirme Ölçeği esas alınarak araştırmacı tarafından geliştirilen ve uygulayıcıların demografik bilgilerini ölçen 9 soru, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşlerini ölçen çoktan seçmeli 30 soru kullanılmıştır.

Bu tezin amacı; Eğitim Kurumlarında Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi ve pratiğe dökülmesidir. Bu doğrultuda, Kocaeli ilinde Gebze ilçesindeki, eğitim kurumlarındaki yöneticilere ışık tutulmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler : iş sağlığı, iş güvenliği, yönetici, okul, müdür, müdür yardımcısı

ABSTRACT

ASSESSMENT OF SCHOOL DIRECTORS' OPINIONS ABOUT OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY PRACTISES

The importance, given occupational health and safety has been increasing rapidly in our country and in the world. With The law no 6331, the occupational health and safety law ; the issue of occupational health and safety has been enacted for the first time. With this law, responsibilities of employers has increased, employee, officer, public and private sector discrimination has come to an end, and all of the personnel has been involved. The aim is to prevent from the negative conclusions before they take place.

Number of students studying and the teachers working in the educational institutions contingent upon Ministry of National Education is approximately one fourth of our country population.

As an example to the other public institutions, Ministry of national Education should be at the fore in occupational health and safety and should extend it to all the other stakeholders such as schools, institutions, teachers.

This research ; has been carried out with the participation of directors, managers, assistant managers working in 127 schools and institutions in Kocaeli Gebze district.

In this research, 9 questions measuring demographic information of practitioners and 30 multiple choice questions measuring their opinions about occupational safety practises have been used and all the questions has been developed by the researcher.

Key Words: occupational health, occupational safety, director, manager, assistant manager.

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
BK	: Borlar Kanunu
SGB	: Aile, alışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
UHK	: Umumi Hıfzıssıhha Kanunu
WHO	: Dünya Sağlık rgt
ILO	: Uluslararası alışma rgt
İK	: İş Kanunu
İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
İSGB	: İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi
İSGK	: İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
İSGÜM	: İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
OSB	: Ortak Sağlık Birimi
OSGB	: Ortak Sağlık Güvenlik birimi
R.G.	: Resmi Gazete
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TMMOB	: Türkiye Makine Mühendisleri Odası
MEBBİS	: Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri
DF	: Düzeltici, nleyici faaliyet
ISO	: Uluslararası Standardizasyon rgt
İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
KKD	: Kişisel Koruyucu Donanım
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OHSAS	: İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

TABLO LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo 3.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerin Yorumlanmasında Kullanılan Puan Aralıkları	26
Tablo 3.2. Ölçeğin Güvenirlilik Analizi	27
Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Demografik Özellikleri	28
Tablo 4.2. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Yönetmelik Önlem Ve Tedbirler Boyutuna Ait Ölçek Unsurlarının Ortalama ve Standart Sapmaları	31
Tablo 4.3. Okul Yöneticilerinin Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Kriterlerine Göre Çalışması Boyutuna Ait Ölçek Unsurlarının Ortalama ve Standart Sapmaları	32
Tablo 4.4. Okul Yöneticilerinin Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Farkındalık Ve Bilinç Düzeyleri Boyutuna Ait Ölçek Unsurlarının Ortalama ve Standart Sapmaları	33
Tablo 4.5. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitim Uygulamaları Boyutuna Ait Ölçek Unsurlarının Ortalama ve Standart Sapmaları	34
Tablo 4.6. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	35
Tablo 4.7. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	36
Tablo 4.8. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	37
Tablo 4.9. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Yöneticilikte Kıdem Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları ...	38
Tablo 4.10. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik	

Görüşlerinin Okuldaki Görev Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	38
Tablo 4.11. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Okul Türü Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	39
Tablo 4.12. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Çalışan Sayısı Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	40
Tablo 4.13. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Görev Değişkenine Göre t Testi Sonuçlar	40
Tablo 4.14. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	41
Tablo 5.1. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Uygulamalarına Yönelik Görüşlere Katılım Düzeyi	45

BÖLÜM 1. GİRİŞ ve AMAÇ

İş sağlığı ve güvenliği tüm çalışanları ilgilendiren, iş yaşamının temel öğelerinden biridir. Yaşama hakkı kutsal ve temel hak olup Anayasamız bu hususa çok büyük önem vermiştir. Anayasamızın 17. maddesi “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir” (Anayasa, m.17/1), 50. Maddesi “Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz” (Anayasa, m.50), şeklinde düzenlemiştir. Anayasaya göre Devlet bireylerin, sağlıklı ve güvenli bir alanda yaşam ve çalışma şartlarını sağlamak, için yasal organizasyonları yapmak, uygun bir iş ortamı sağlamak zorundadır. Çalışma yaşamında gerekli tedbir ve önlemlerin alınmamasından dolayı, yaşanan kazalar ve meslek hastalıkları insan sağlığı tehdit konuma gelmiştir. (Demir ve Demir, 2016)

Son yıllarda okullarda yaşanan kazalar basında çok fazla yer almaktadır. Okullarda özellikle öğrencilerin, çalışanların can güvenliğini sağlamak birinci öncelik olmalıdır. Okulların fiziki yapısı, tasarımı, çevresi tüm alanlar öğrenciler ve çalışanlar için güvenli hale getirilmelidir. Okul ve çevresinin güvenli olması, eğitim ve öğretime de önemli katkısı olacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı 2017/2018 Eğitim ve Öğretim yılı verilerine göre 65568 okul/kurum, 17885248 öğrenci bulunmakta, 1030130 öğretmen görev yapmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında eğitim ve öğretim gören öğrenci sayısı ile bu eğitim kurumlarında görev alan öğretmen sayısının toplamı ülke nüfusunun yaklaşık dörtte birini oluşturmaktadır. 6331 sayılı Kanunun işveren ve çalışanlara yönelik getirdiği birçok yeni sorumluluklar, okul, öğretmen ve öğrenci sayıları göz önüne alındığında, okullarda yürütülecek İş Sağlığı Güvenliği çalışmalarının önemi daha da artmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı diğer kamu kurumlarına ve diğer sektörlere örnek olarak iş sağlığı ve güvenliğinde öncü olmalı ve güvenlik kültürünü okul kurum öğretmen öğrenci tüm taraflara yaymalıdır.

2012 yılında yayımlanan ve 2013 yılında yürürlüğe giren İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (6331) ile okul müdürleri yasal açıdan işveren olarak belirlenmiş olup, okul yöneticilerine yeni sorumluluklar yüklemiştir. Okul yöneticileri okul ve kurumlarda güvenlik ile ilgili tüm tedbirleri almak durumundadır.

İş sağlığı ve güvenliği bir kültür, duyarlılık meselesi olup; başta okul yöneticileri olmak üzere, öğretmen, öğrenci ve veliler tarafından benimsenerek kültür ve duyarlılık oluşturulmalıdır. Güvenlik kültürü sadece okullarda değil tüm alanlarda bir yaşam biçimine dönüştürülmelidir.

BÖLÜM 2. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

İş sağlığı ve güvenliği önemle üzerinde durulması gereken konulardandır. İş sağlığı ve güvenliği, sağlık ve güvenlik olmak üzere iki tanımdan oluşur.

2.1. İş Sağlığı

İş sağlığı ve iş sağlığına ilişkin konuların önemi her geçen gün artmaktadır. İş kazalarında ve meslek hastalıklarındaki artış ve çeşitlilik konu üzerinde titizlikle durulması gerektiğinin bir göstergesi olmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) tanımında sağlık; sosyal, ruhsal ve fiziksel anlamda tam bir iyilik olarak tanımlanmıştır. Kişinin yalnız fiziki olarak değil, aynı zamanda sosyal ve ruhsal açıdan da tam bir iyilik halidir. (WHO, 2009).

WHO ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) karma komisyonuna göre; “İş sağlığı her meslekteki işçilerin fiziksel, ruhsal ve sosyal iyiliklerini en üst düzeyde koruma ve geliştirmeyi; işçilerin çalışma koşullarından ötürü sağlıklarını kaybetmelerinin önlenmesini; işçilerin işyerindeki sağlığa zararlı faktörlerden kaynaklanan risklerden korunmasını; işçinin fiziksel ve psikolojik donanımına uygun işte çalışmasının sağlanmasını ve özetle işin insana uyarlanmasını ve her bir insanın işine adapte edilmesini amaçlar” (WHO, 2005).

İş sağlığı kavramı, çalışan sağlığının korunmasını konu alan tüm çalışmaları içerisinde barındıran geniş ve kapsamlı bir kavramdır. Buna göre iş sağlığı olarak çalışanların çalışma şartları ile kullanılan araç, gereç ve makinelerden meydana gelebilecek tehlikelerden arındırılmış veya tehlikelerin en aza indirilmiş olduğu çalışma ortamında güvenli bir konumda çalışmasıdır.

İş sağlığı kavramının, çalışma ortamında var olan ve muhtemel sağlığı etkileyecek tehlikeler karşısında çalışanın sağlığının korunması ile sınırlı bir anlam ve muhtevası bulunmaktadır (Arıcı, 2013). Buna göre, iş hijyeni kavramı da iş sağlığı kavramı içinde yer almaktadır (Cılga, 2004). İş hijyeni kavramı, çalışanın çalışma ortamı ile ilgili

bilmesi gereken hijyen ve temizlik konularının tümünü ifade eder. Temizlikle kurallarına gereken önemin gösterilmemesi durumunda çalışanın sağlığının bozulmasına, hastalanmasına yol açar.

Özellikle mikrobik ve bulaşıcı hastalıklara karşı çalışanın korunması da iş sağlığı bakımından konunun özünü teşkil etmektedir (Arıcı, 2013).

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere, iş sağlığı kavramının sadece fiziksel sağlık anlamına gelmediği aynı zamanda ruh sağlığını da kapsadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle, çalışanların fiziki ve ruhi bakımından kendi özelliklerine uygun çalışma ortamlarına yerleştirilmeleri ve çalışan-ış uyumunun sağlanması iş sağlığının temel konularından olup, çalışanın çalışma ortamından kaynaklanabilecek sağlık problemleri ve meslek hastalıklarına karşı her türlü önlemi almak gerekir.

2.2. İş Güvenliği

İş sağlığı kadar önemli olan diğer bir kavram ise iş güvenliği kavramıdır. Bu iki kavramı birbirinden ayırt edebilmek oldukça zordur. İş güvenliği kavramı olaya teknik olarak yaklaşımı ifade eden kavram olarak açıklanabilir (Arıcı, 2013).

İş güvenliği olarak literatürde çeşitli tanımlara yer verilmiştir. Öncelikle güvenlik kavramına bakıldığında, Ringdahl güvenliği şu şekilde tanımlamıştır: “Bir şey zararlı ve riskli değil ise, güvenli olduğu söylenebilir, ama bu ulaşılabilir bir durum değildir. Bunun yerine, güvenlik bir değer yargısı olarak algılanmalıdır. Bir makinede veya eylemde yaralanma riskinin kabul edilebilir düzeyde olduğu düşünülüyor ise, bu makine ve eylem güvenli olarak görülmelidir” (Ringdahl, 2001).

İş güvenliği ise; çalışmanın yapılması sırasında, çalışanların karşılaşılabileceği tehlikelerin ortamdaki kaldırılması ya da en aza indirilmesini içeren tedbir ve önlemlerdir (Başbuğ, 2013).

İş güvenliği, çalışma esnasında çalışanların karşılaşılabileceği tehlikelerin ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi hususunda işverene getirilen yükümlülüklerle ilişkin kurallardır (Demircioğlu ve Centel, 2013). Başka bir deyişle, işyerlerinde çalışanların çalışma esnasında ortaya çıkabilecek tehlikelerden zarar görmemesi için alınması gereken, tedbirleri önlemleri almaya yönelik çalışmalara iş güvenliği denir (İnce, 1998).

İşin yapılması esnasında doğabilecek tehlikelerin ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi için gerekli araştırmaların yapılması ve yasal hükümlerinin geliştirilmesi iş güvenliğinin konusunu oluşturur. İşveren, kanundan doğan yasal yükümlülüklerini yerine getirmeli, devlet ise işverenin yasal yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini denetlemelidir (Demircioğlu ve Centel, 2013).

Sonuç olarak, her ne kadar iş güvenliği kavramı ile iş sağlığı kavramları ayırt edilemese de, aslında iş güvenliği kavramı, konuya işin teknik emniyeti açısından düzenleme getirmeyi amaçlamaktadır. Gerçekten de, iş sağlığı, çalışanın yaşamını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmesi için alınması gerekli tüm sağlık kuralları ile önlemleri ele alırken; iş güvenliği, çalışanın yaşam hakkına ve vücut bütünlüğüne yönelik tehlikelere karşı önlemlerin alınmasını amaçlar (Centel, 2013).

2.3. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi

İş sağlığı ve iş güvenliği anlamında her şeyden önce sağlıklı ve güvenli çalışma ortamlarının oluşturulması gerekir (Batur, 2004). Günümüzde teknolojik gelişmeler nedeniyle iş kazalarında önemli artışlar meydana gelmektedir. Bu artışların nedeni iş sağlığı ve iş güvenliği alanında gerekli önlemlerin alınmayışı ve de alınmış önlemlere de yeterince uyulmamasıdır. Ayrıca, iş sağlığı kapsamına giren meslek hastalıkları da, çalışma ortamında çalışanların sağlığının bozulması, meslek hastalıklarının ve iş kazası ölümlerin meydana gelmesine neden olan etkenlerdendir. Periyodik sağlık yoklamaları da çalışan sağlığının korunmasında büyük önem taşımaktadır (Demircioğlu ve Centel, 2013).

Ülkelerin sanayileşmesiyle birlikte, çalışanların sağlıklı ve güvenli bir biçimde çalışmalarının sağlanması başlıca sorunlardan biridir. Bu yüzden, iş mevzuatının en önemli amacı öncelikli olarak çalışanların sağlıklarını ve beden bütünlüklerini korumak olmalıdır. İş sağlığı ve iş güvenliğine gereken önem verilmemesi ve gerekli tedbir ve önlemlerin alınmaması durumunda meslek hastalıkları ve iş kazaları sayılarında artışlar olmaktadır. Meslek hastalıklarına ve iş kazalarına bağlı kayıp ve maliyetler yüksek rakamlara çıkmaktadır (Karakaş, 2013). Türkiye ve Dünyada'daki sanayileşmeye paralel olarak, çalışma ortamlarında çalışanların güvenliği olarak problemler çıkmış, bu problemlerin çözümü için gerekli tedbir ve önlemler önceden alınarak çalışma ortamları

daha güvenli hale getirilmelidir, işte iş sağlığı ve güvenliği bu yüzden büyük önem arz etmektedir (Altınel, 2011).

Sorunun sosyal ve insancıl yönü yanında ekonomik yönü de önem taşımaktadır. İş kazalarının ülke ekonomisine verdiği zararlar yanında verimliliği ve iş motivasyonunu azaltması, maliyetleri artırması ve yüksek tazminatların ödenmesi, işyerlerinde de yüksek zararlar meydana getirmektedir (Süzek, 2013). İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması sadece işverenlerin görevi olmamalı, işverenlerin yanında çalışanlar, devlet ve sendikalar da bu konuda görevlidirler. Diğer yandan üniversitelerin, araştırma kurumlarının, medyanın, meslek kuruluşlarının, gönüllü dernek ve vakıfların iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına katılması, meslek hastalıklarının ve iş kazalarının önlenmesine büyük katkılar sağlayabileceği göz ardı edilmemelidir (Süzek, 2013).

2.4. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Amacı

İş sağlığı ve güvenliğinin amacı çalışmaya işin yapımı esnasında ortaya çıkabilecek yaralanma ve kazaları, çalışma ortamında bulunan riskleri önlemek, önlenemeyen riskleri en aza indirmek, sağlıklı ve güvenli çalışma ortamları tesis etmektir (Karakaş, 2013).

Diğer bir anlatımla, iş sağlığı ve güvenliğinin temel amacı; çevre, iş ve sosyal ortamlarda tehlikeleri önlenmek, güvenli ve sağlıklı yaşam ve çalışma ortamı sağlanarak tüm bireylere zarar verici olayların en aza indirilmesidir. Bu nedenle işyerlerinde iş sağlığı ve iş güvenliğine yönelik önlemlerin amaçlarını üç başlık altında toplayabiliriz.

2.4.1. Çalışanları Korumak

İş sağlığı ve güvenliğinin asıl amacı, çalışanları çalışma ortamındaki olumsuz durumlardan korumak, güvenli ve sağlıklı ortamlarda çalışmalarını sağlamaktır.

2.4.2. Üretim Güvenliğini Sağlamak

İş sağlığı ve güvenliği çalışanları tehlikelere karşı korumak değil, aynı zamanda üretim verimliliğini ve güvenliğini de korumaktır. Meslek hastalıklarının ve iş kazalarının önlenemediği, sağlıklı çalışma ortamlarının sağlandığı çalışma ortamlarında üretim ve verimlilikte artış görülür. Bu konuda gereken özeni göstermeyen çalışam ortamlarında işgücü kayıpları, malzeme, üretim ve zaman kayıpları da oluşur, üretimde yavaşlama ve duraksamalar meydana gelebilir (Coşkun, 2008).

2.4.3. Çalışma Ortamı Güvenliğini Sağlamak

Çalışma ortamı güvenliğini sağlamak iş sağlığı ve güvenliğinin amaçlarındanr. Çalışma ortamında alınacak önlemlerle, meslek hastalıklarının ve iş kazalarının önün e geçilebilir. Aynı zamanda sağlıksız ve güvensiz çalışmadan dolayı, çalışma ortamını tehlikeye sokabilecek patlama, yangın, makine ve iş ekipmanı arızalarının ortadan kaldırılacağından çalışam ortamının güvenliği sağlanacaktır.

2.5. 6331 Sayılı Kanunda İşverenlerin Yükümlölükleri

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 30.06.2012 tarih ve 28339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. İş sağlığı ve güvenliği olarak mevzuat tek çatı altında toplanmış. Kanunun 2. Maddesinde çalışan kavramı kullanılarak işçi memur ayırımı kaldırılmıştır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile işverenlere yüklenen sorumluluklar, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği hakkının güvence altına alınması amacıyla getirilmiş. 6331 sayılı Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerde düzenlenen tüm yükümlölükler, aynı zamanda çalışanların haklarıdır (Baycık, 2013).

2.5. 1. İşverenin Genel Yükümlülüğü

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 4. Maddeye göre; “İşveren, çalışanların iş ile ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, mesleki risklerin önlenmesi, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, organizasyonun yapılması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar, İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlar, risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır, yeterli bilgi ve talimat verilenler dışındaki çalışanların hayati ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri alır, çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alır.”

“Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yükümlülükleri, işverenin sorumluluklarını etkilemez. İşveren, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin maliyetini çalışanlara yansıtamaz. İşyeri dışındaki uzman kişi ve kuruluşlardan hizmet alınması, işverenin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.”

2.5. 2. Risklerden Korunma İlkeleri

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 5. Maddeye göre; “ İşveren risklerden korunma ilkelerini yerine getirirken, risklerden kaçınır, kaçınılması mümkün olmayan riskleri analiz eder, risklerle kaynağında mücadele eder, teknik gelişmelere uyum sağlar, tehlikeli olanı, tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanla değiştir, işin kişilere uygun hale getirilmesi için işyerlerinin tasarımı ile iş ekipmanı, çalışma şekli ve üretim metotlarının seçiminde özen göstermek, özellikle tekdüze çalışma ve üretim temposunun sağlık ve güvenliğe olumsuz etkilerini önlemek, önlenemiyor ise en aza indirmek, toplu korunma tedbirlerine, kişisel korunma tedbirlerine göre öncelik verir, çalışanlara uygun talimatlar hazırlar, teknoloji, iş organizasyonu, çalışma şartları, sosyal ilişkiler ve çalışma ortamı ile ilgili faktörlerin etkilerini kapsayan tutarlı ve genel bir önleme politikası geliştirir.”

2.5. 3. Risk Değerlendirmesi, Kontrol, Ölçüm Ve Araştırma

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 10. Maddeye göre; “İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapılırken, belirli risklerden etkilenecek çalışanların durumu, kullanılacak iş ekipmanı ile kimyasal madde ve müstahzarların seçimi, işyerinin tertip ve düzeni, genç, yaşlı, engelli, gebe veya emziren çalışanlar gibi özel politika gerektiren gruplar ile kadın çalışanların durumu dikkate alır.”

“İşveren, yapılacak risk değerlendirmesi sonucu alınacak iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri ile kullanılması gereken koruyucu donanım veya ekipmanı belirler.”

“ İşyerinde uygulanacak iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri, çalışma şekilleri ve üretim yöntemleri; çalışanların sağlık ve güvenlik yönünden korunma düzeyini yükseltecek ve işyerinin idari yapılanmasının her kademesinde uygulanabilir nitelikte olmalıdır.”

“İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden çalışma ortamına ve çalışanların bu ortamda maruz kaldığı risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların yapılmasını sağlar.”

2.5 4. Acil Durum Planları, Yangınla Mücadele Ve İlk Yardım

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 11. Maddeye göre; “İşveren çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek acil durumları önceden değerlendirerek, çalışanları ve çalışma çevresini etkilemesi mümkün ve muhtemel acil durumları belirler ve bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri alır.”

“İşveren acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapar, acil durum planlarını hazırlar.”

“İşveren acil durumlarla mücadele için işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı ile işyerinde bulunan diğer kişileri dikkate alarak; önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitilmiş yeterli sayıda kişiyi görevlendirir, araç ve gereçleri sağlayarak eğitim ve tatbikatları yaptırır ve ekiplerin her zaman hazır bulunmalarını sağlar.”

“İşveren özellikle ilk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapar.”

2.5. 5. Tahliye

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 12. Maddeye göre; “İşveren ciddi, yakın ve önlenemeyen tehlikenin meydana gelmesi durumunda çalışanların işi bırakarak derhal çalışma yerlerinden ayrılıp güvenli bir yere gidebilmeleri için, önceden gerekli düzenlemeleri yapar ve çalışanlara gerekli talimatları verir. Durumun devam etmesi hâlinde, zorunluluk olmadıkça, gerekli donanımına sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini isteyemez.”

“İşveren, çalışanların kendileri veya diğer kişilerin güvenliği için ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıkları ve amirine hemen haber veremedikleri durumlarda; istenmeyen sonuçların önlenmesi için, bilgileri ve mevcut teknik donanımları çerçevesinde müdahale edebilmelerine imkân sağlar. Böyle bir durumda çalışanlar, ihmal veya dikkatsiz davranışları olmadıkça yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutulamaz.”

2.5. 6. Çalışmaktan Kaçınma Hakkı

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 13. Maddeye göre; “Ciddi ve yakın tehlike ile karşı karşıya kalan çalışanlar kurula, kurulun bulunmadığı işyerlerinde ise işverene başvurarak durumun tespit edilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasına karar verilmesini talep edebilir. Kurul acilen toplanarak, işveren ise derhâl kararını verir ve durumu tutanakla tespit eder. Karar, çalışana ve çalışan temsilcisine yazılı olarak bildirilir.”

“Kurul veya işverenin çalışanın talebi yönünde karar vermesi hâlinde çalışan, gerekli tedbirler alınıncaya kadar çalışmaktan kaçınabilir. Çalışanların çalışmaktan kaçındığı dönemdeki ücreti ile kanunlardan ve iş sözleşmesinden doğan diğer hakları saklıdır.”

“Çalışanlar ciddi ve yakın tehlikenin önlenemez olduğu durumlarda birinci fıkradaki usule uymak zorunda olmaksızın işyerini veya tehlikeli bölgeyi terk ederek belirlenen güvenli yere gider. Çalışanların bu hareketlerinden dolayı hakları kısıtlanamaz.”

“İş sözleşmesiyle çalışanlar, talep etmelerine rağmen gerekli tedbirlerin alınmadığı durumlarda, tabi oldukları kanun hükümlerine göre iş sözleşmelerini feshedebilir. Toplu sözleşme veya toplu iş sözleşmesi ile çalışan kamu personeli, bu maddeye göre çalışmadığı dönemde fiilen çalışmış sayılır.”

2.5. 7. İş Kazası Ve Meslek Hastalıklarının Kayıt Ve Bildirimi

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 14. Maddeye göre; “İşveren bütün iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutar, gerekli incelemeleri yaparak bunlar ile ilgili raporları düzenler. İşyerinde meydana gelen ancak yaralanma veya ölüme neden olmadığı halde işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğramasına yol açan veya çalışan, işyeri ya da iş ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olan olayları inceleyerek bunlar ile ilgili raporları düzenler.”

“İşveren, iş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü içinde, sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını, öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirimde bulunur.”

“İşyeri hekimi veya sağlık hizmeti sunucuları; meslek hastalığı ön tanısı koydukları vakaları, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına sevk eder.”

“Sağlık hizmeti sunucuları kendilerine intikal eden iş kazalarını, yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucuları ise meslek hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç on gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirir.”

2.5. 8. Sağlık Gözetimi

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 15. Maddeye göre; “İşveren çalışanların işyerinde maruz kalacakları sağlık ve güvenlik risklerini dikkate alarak sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar. İşe girişlerinde, iş değişikliğinde, iş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmalarından sonra işe

dönüşlerinde talep etmeleri hâlinde, işin devamı süresince, az tehlikeli sınıflarda beş yıl, tehlikeli sınıflarda üç yıl, çok tehlikeli sınıflarda her yıl düzenli aralıklarla sağlık muayenelerinin yapılmasını sağlar.”

“Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde çalışacaklar, yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan işe başlatılamaz.”

“Bu Kanun kapsamında alınması gereken sağlık raporları işyeri hekiminden alınır. 50’den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli işyerleri için ise kamu hizmet sunucuları veya aile hekimlerinden de alınabilir. Raporlara itirazlar Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen hakem hastanelere yapılır, verilen kararlar kesindir.”

“Sağlık gözetiminden doğan maliyet ve bu gözetimden kaynaklı her türlü ek maliyet işverence karşılanır, çalışana yansıtılamaz.”

“Sağlık muayenesi yaptırılan çalışanın özel hayatı ve itibarının korunması açısından sağlık bilgileri gizli tutulur.”

2.5. 9. Çalışanların Bilgilendirilmesi

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 16. Maddeye göre; “İşveren, çalışanları ve çalışan temsilcilerini işyerinin özelliklerini de dikkate alarak, işyerinde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirleri, kendileri ile ilgili yasal hak ve sorumlulukları, ilk yardım, olağan dışı durumlar, afetler ve yangınla mücadele ve tahliye işleri konusunda görevlendirilen kişileri bilgilendirir. başka işyerlerinden çalışmak üzere kendi işyerine gelen çalışanların birinci fıkrada belirtilen bilgileri almalarını sağlamak üzere, söz konusu çalışanların işverenlerine gerekli bilgileri verir.”

“ İşveren risk değerlendirmesi, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili koruyucu ve önleyici tedbirler, ölçüm, analiz, teknik kontrol, kayıtlar, raporlar ve teftişten elde edilen bilgilere, destek elemanları ile çalışan temsilcilerinin ulaşmasını sağlar.”

2.5. 10. Çalışanların Eğitimi

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 17. Maddeye göre; “ İşveren, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almasını sağlar. Bu eğitim özellikle; işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi hâlinde veya yeni teknoloji uygulanması hâlinde verilir. Eğitimler, değişen ve ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenir, gerektiğinde ve düzenli aralıklarla tekrarlanır.”

“ Çalışan temsilcileri özel olarak eğitilir. Mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmaz.”

“ İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana işe başlamadan önce, söz konusu kazanın veya meslek hastalığının sebepleri, korunma yolları ve güvenli çalışma yöntemleri ile ilgili ilave eğitim verilir. Ayrıca, herhangi bir sebeple altı aydan fazla süreyle işten uzak kalanlara, tekrar işe başlatılmadan önce bilgi yenileme eğitimi verilir.”

“ Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; yapılacak işlerde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimatları içeren eğitimin alındığına dair belge olmaksızın, başka işyerlerinden çalışmak üzere gelen çalışanlar işe başlatılamaz.”

“ Geçici iş ilişkisi kurulan işveren, iş sağlığı ve güvenliği risklerine karşı çalışana gerekli eğitimin verilmesini sağlar.”

“Bu madde kapsamında verilecek eğitimin maliyeti çalışanlara yansıtılamaz. Eğitimlerde geçen süre çalışma süresinden sayılır. Eğitim sürelerinin haftalık çalışma süresinin üzerinde olması hâlinde, bu süreler fazla sürelerle çalışma veya fazla çalışma olarak değerlendirilir.”

2.5.11. Çalışanların Görüşlerinin Alınması Ve Katılımlarının Sağlanması

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 18. Maddeye göre; “ İşveren, görüş alma ve katılımın sağlanması konusunda, çalışanlara veya iki ve daha fazla çalışan

temsilcisinin bulunduğu işyerlerinde varsa işyeri yetkili sendika temsilcilerine yoksa çalışan temsilcilerine, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda görüşlerinin alınması, teklif getirme hakkının tanınması ve bu konulardaki görüşmelerde yer alma ve katılımlarının sağlanması, yeni teknolojilerin uygulanması, seçilecek iş ekipmanı, çalışma ortamı ve şartlarının çalışanların sağlık ve güvenliğine etkisi konularında görüşlerinin alınması gibi imkânları sağlar.”

“İşveren, destek elemanları ile çalışan temsilcilerinin, işyerinden görevlendirilecek veya işyeri dışından hizmet alınacak işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer personel ile ilk yardım, yangınla mücadele ve tahliye işleri için kişilerin görevlendirilmesi, risk değerlendirmesi yapılarak, alınması gereken koruyucu ve önleyici tedbirlerin ve kullanılması gereken koruyucu donanım ve ekipmanın belirlenmesi, sağlık ve güvenlik risklerinin önlenmesi ve koruyucu hizmetlerin yürütülmesi, çalışanların bilgilendirilmesi, çalışanlara verilecek eğitimin planlanması konularında önceden görüşlerinin alınmasını sağlar.”

“Çalışanların veya çalışan temsilcilerinin, işyerinde iş sağlığı ve güvenliği için alınan önlemlerin yetersiz olduğu durumlarda veya teftiş sırasında, yetkili makama başvurmalarından dolayı hakları kısıtlanamaz.”

2.5.12. Çalışan temsilcisi

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 20. Maddeye göre; “İşveren; işyerinin değişik bölümlerindeki riskler ve çalışan sayılarını göz önünde bulundurarak dengeli dağılıma özen göstermek kaydıyla, çalışanlar arasında yapılacak seçim veya seçimle belirlenemediği durumda atama yoluyla, aşağıda belirtilen sayılarda çalışan temsilcisini görevlendirir:”

- a) İki ile elli arasında çalışanı bulunan işyerlerinde bir.
- b) Elli bir ile yüz arasında çalışanı bulunan işyerlerinde iki.
- c) Yüz bir ile beş yüz arasında çalışanı bulunan işyerlerinde üç.
- ç) Beş yüz bir ile bin arasında çalışanı bulunan işyerlerinde dört.
- d) Bin bir ile iki bin arasında çalışanı bulunan işyerlerinde beş.
- e) İki bin bir ve üzeri çalışanı bulunan işyerlerinde altı.

“Birden fazla çalışan temsilcisinin bulunması durumunda baş temsilci, çalışan temsilcileri arasında yapılacak seçimle belirlenir.”

“Çalışan temsilcileri, tehlike kaynağının yok edilmesi veya tehlikeden kaynaklanan riskin azaltılması için, işverene öneride bulunma ve işverenden gerekli tedbirlerin alınmasını isteme hakkına sahiptir.”

“Görevlerini yürütmeleri nedeniyle, çalışan temsilcileri ve destek elemanlarının hakları kısıtlanamaz ve görevlerini yerine getirebilmeleri için işveren tarafından gerekli imkânlar sağlanır.”

“İşyerinde yetkili sendika bulunması hâlinde, işyeri sendika temsilcileri çalışan temsilcisi olarak da görev yapar.”

2.5.13. İş Sağlığı Ve Güvenliği Kurulu

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 22. Maddeye göre; “ Elli ve daha fazla çalışanın bulunduğu ve altı aydan fazla süren sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde işveren, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere kurul oluşturur. İşveren, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygun kurul kararlarını uygular.”

2.5.14. İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Koordinasyonu

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 23. Maddeye göre; “Aynı çalışma alanını birden fazla işverenin paylaşması durumunda işverenler; iş hijyeni ile iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin uygulanmasında iş birliği yapar, yapılan işin yapısı göz önüne alınarak mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulması çalışmalarını koordinasyon içinde yapar, birbirlerini ve çalışan temsilcilerini bu riskler konusunda bilgilendirir.”

“ Birden fazla işyerinin bulunduğu iş merkezleri, iş hanları, sanayi bölgeleri veya siteleri gibi yerlerde, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki koordinasyon yönetim tarafından sağlanır. Yönetim, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden diğer işyerlerini etkileyecek tehlikeler hususunda gerekli tedbirleri almaları için işverenleri uyarır. Bu uyarılara uymayan işverenleri Bakanlığa bildirir.”

6331 Sayılı Kanunda işverenlerin yükümlülüklerinden de anlaşılacağı gibi, işverenin işyeri ortamında tehlikeli durumlar ve tehlikeli hareketlerden dolayı yaşanan meslek hastalığından ve iş kazasından sorumlu tutulacağıdır. İşyeri ortamında her türlü tehlikelere karşı gerekli tüm tedbir ve önlemlerin alınması işverenin görevleri arasındadır.

2.6. Çalışanların Yükümlülükleri

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 19. Maddeye göre; “Çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları eğitim ve işverenin bu konudaki talimatları doğrultusunda, kendilerinin ve hareketlerinden veya yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle yükümlüdür.”

“Çalışanların, işveren tarafından verilen eğitim ve talimatlar doğrultusunda yükümlülükleri; İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tehlikeli madde, taşıma ekipmanı ve diğer üretim araçlarını kurallara uygun şekilde kullanmak, bunların güvenlik donanımlarını doğru olarak kullanmak, keyfi olarak çıkarmamak ve değiştirmemek. Kendilerine sağlanan kişisel koruyucu donanımı doğru kullanmak ve korumak. İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıklarında ve koruma tedbirlerinde bir eksiklik gördüklerinde, işverene veya çalışan temsilcisine derhal haber vermek. Teftişe yetkili makam tarafından işyerinde tespit edilen noksanlık ve mevzuata aykırılıkların giderilmesi konusunda, işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak. Kendi görev alanında, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak ile görevlidir.”

2.7. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Okullara Getirdiği Yenilikler

Milli Eğitim Bakanlığında İş Sağlığı ve Güvenliği çalışmaları İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi Daire Başkanlığınca yürütülmektedir. 6331 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle Milli Eğitim Bakanlığı 2014 yılında 2014/16 sayılı genelge ile iş sağlığı ve

güvenliği çalışmalarını başlatmıştır. Genelge kapsamında tüm illerde İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi, tüm ilçelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Bürosu kurulmuş yönetici olarak da okul ve kurumlara öğretmen olarak görev yapan iş güvenliği uzmanı belgesi olan öğretmen görevlendirilmiştir. Tüm okul ve kurumlarda iş sağlığı ve güvenliği çalışmaları, il ve ilçelerde görevlendirilen iş güvenliği uzmanı koordinesinde gerçekleştirilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Türkiye genelinde İş Sağlığı ve Güvenliği standardını kurmak ve süreci yönetmek amacıyla MEBBİS sistemi üzerinde İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi Modülünü oluşturmuştur. Bu modül üzerinde bütün okul ve kurumların risk değerlendirme ekip listeleri, acil durum ekip listeleri, risk değerlendirme analizleri, acil durum eylem planları ve tatbikat raporları girişleri yapılmıştır. 2018/7 sayılı genelge kapsamında, risk değerlendirme analizlerinde risk puanlarının (15 üzeri) tehlikeli ve çok tehlikeli olması halinde MEBBİS üzerinden riske bağlı ödenek talebi oluşturulmuştur. Yapılan çalışmalarla okul ve kurumların İş Sağlığı ve Güvenliği açısından adeta röntgeni çekilmektedir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 9. Maddeye göre;” İşyeri tehlike sınıfları; 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 83 üncü maddesine göre belirlenen kısa vadeli sigorta kolları prim tarifesi de dikkate alınarak, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünün Başkanlığında ilgili taraflarca oluşturulan komisyonun görüşleri doğrultusunda, Bakanlıkça çıkarılacak tebliğ ile tespit edilir. İşyeri tehlike sınıflarının tespiti, o işyerinde yapılan asıl iş dikkate alınır.”

Yayımlanan İşyeri Tehlike Sınıfları tebliğine göre, mesleki teknik eğitim okulları ve mesleki eğitim merkezleri Tehlikeli sınıfta, okul öncesi, ilköğretim, ortaokul, lise, halk eğitim merkezleri, öğretmenleri ve il ilçe milli eğitim müdürlükleri Az Tehlikeli sınıfta yer almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumlarda çok tehlikeli sınıf bulunmamaktadır.

15.05.2013 tarih ve 28648 sayılı Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik 6. maddeye göre;

- a) Çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde yılda en az bir defa.
- b) Tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde iki yılda en az bir defa.
- c) Az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde üç yılda en az bir defa.

“İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri verilmesi gerekir. Çalışan fiilen çalışmaya başlamadan önce, işe başlama eğitimi alması gerekir, işe başlama eğitimi her çalışan için en az iki saat olarak düzenlenir.”

Yönetmeliğin 7. maddesine göre; “ Özel politika gerektiren grupların ve özel görevi bulunan çalışanların eğitimi, işyerinde on beş yaşını bitirmiş ancak on sekiz yaşını doldurmamış genç çalışanlar, yaşlı, engelli, gebe veya emziren çalışanlar gibi özel politika gerektiren grupların özellikleri dikkate alınarak gerekli eğitimler verilir. Destek elemanlarına ve çalışan temsilcilerine, görevlendirilecekleri konularla ilgili de eğitim verilir. Ek:RG-24/5/2018-30430) Çırak ve stajyerlerin eğitim ve bilgilendirilmelerinden uygulamalı eğitim alınan işyerinin işvereni sorumludur. Ancak işverenin kabul etmesi halinde çırak ve stajyerlerin eğitimini devam ettirdiği eğitim ve öğretim kurumunda tamamladığı iş sağlığı ve güvenliği dersleri veya kursları temel eğitim yerine geçer.”

İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, işbaşı eğitimleri, risk değerlendirme ekipleri eğitimi, iş sağlığı ve güvenliği kurul üyeleri eğitimi, çalışan temsilcileri eğitimi, özel politika gerektiren grupların ve özel görevi bulunan çalışanların eğitimi, acil durum ekiplerinde görevli yangınla mücadele, arama kurtarma taliye destek personelleri eğitimi, çırak ve stajyer öğrencilerin eğitimleri il ilçe milli eğitim müdürlüğünde görevlendirilen iş güvenliği uzmanlarınca verilmektedir.

29.07.2015 tarih ve 29429 sayılı İlk Yardım Yönetmeliği 19. maddeye göre;“Az tehlikeli işyerlerinde, her 20 çalışan için 1 ilkyardımcı, tehlikeli işyerlerinde, her 15 çalışana kadar 1 ilkyardımcı, çok tehlikeli işyerlerinde, her 10 çalışana kadar 1 ilkyardımcı, eğitim almış çalışan bulundurulması zorunludur.”

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 01.07.2016 tarihli genelgeye göre her ilde ilkyardım merkezleri kurularak ve bu merkez tarafından okul ve kurumlarda bulunan acil durum ilkyardımcı ekiplerine eğitimler verilmektedir.

25.04.2013 tarih ve 28628 sayılı İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliğinde, iş ekipmanlarının kullanımı, bakım ve periyodik kontrollerinin süresi ve kimler tarafından yapılabileceği belirtilmektedir. Teknik öğretmenlerden gönüllük esasına bağlı olarak hizmetiçi eğitim verilerek İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı periyodik kontrol uzmanları bulunmaktadır. Periyodik kontrol uzmanları okul ve kurumlarda, 6331 sayılı kanun gereği tesisat ve iş ekipman ve makinelerinin periyodik kontrollerini yapmaktadırlar.

Okullar için okul güvenliği projeleri yürütülmektedir bu amaçla okulun ve çevresinin güvenlik tedbirleri İç İşleri Bakanlığına bağlı kurumlar aracılığıyla sağlanmaya çalışılmaktadır. Okul güvenliği kapsamında Toplum Yararına Çalışan kapsamında İŞKUR aracılığıyla okullarda özel güvenlik personeli görevlendirilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı arasında imzalanan Okul Güvenliği protokolü ile okul ve kurumlarda kullanılacak kamera sistemleri standartarı belirlenerek, belirlenen okulların kamera sistemleri, Kent Güvenlik Yönetim Sistemine (KGYS) entegre edilmesi çalışmaları devam etmektedir.

2.8. Okullarda Güvenlik Önlemlerinin Alınması

Milli Eğitim Bakanlığı yayımladığı 218/10 sayılı genelge ile okullarda alınması gereken güvenlik tedbirlerini belirtmektedir.

“Okullarımız, öğrencilerin bilgi ve beceriler kazandığı, sosyalleştiği, ve tüm yönleriyle hayata hazırlandığı kurumlardır. Zamanlarının çok büyük bir kısmını okullarda geçiren öğrencilerimizin mutlu, başarılı bir eğitim ortamı ve öğrenme süreci geçirmeleri hedeflenmektedir.”

Bu amaçla, okullarımızda güvenli ve sağlıklı eğitim öğretim ortamlarının oluşturulması için gerekli önleyici ve koruyucu bir an önce alınması, velilerimizin gönül rahatlığıyla çocuklarını okula göndermeleri önemlidir.

Okul idarelerince, okul binası ve eklentilerde sürdürülen faaliyetler ile öğrencilerin okullara geliş ve gidişleri esnasında oluşabilecek her türlü risk ve tehlikelerin bertaraf edilmesi hususunda 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 17/09/2015 tarihli ve 9367301 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Emirleri ve 22/07/2016 tarihli ve 7844294 sayılı Müsteşarlık Emirleri, yazılarında; “gerekli hassasiyetin sağlanması açıkça belirtilmekte olup öğrencilerimizin okul bina ve eklentilerinde, çevresinde, eğitim ortamlarındaki muhtemel tehlike ve risklere karşı koruyucu ve önleyici tedbirin aksatılmadan alınması, ilgili mevzuat ve emirler doğrultusunda, aşağıda yer alan hususlara dikkat edilerek süreçlerin yönetilmesi gerekmektedir.”

Buna göre; “ Öğrencilerin okul bahçesinden sokak veya caddeye ani ve kontrolsüz çıkışlarının önlenmesi için okul giriş ve çıkış kapılarında gerekli kontrollerin yapılması ve tedbirlerin aksatılmadan alınması, okul çevre trafiğinin, özellikle giriş çıkış

saatlerinde gözetim altına alınarak, gerekirse emniyet teşkilatı birimleri ile koordineli bir şekilde, herhangi bir trafik kazası olmaması için tedbir alınması, okul ziyaretçilerinin; kayıt altında, giriş kartı verilerek, gerekli kontrolden geçirilerek alınması, okul çevresinde öğrencilerin sosyal ve sağlık bakımından gelişimini olumsuz etkileyen hususlara dikkat edilerek, sürekli kontrol altında bulundurulması, varsa metruk binaların, ilgili kurumlarla görüşülerek yıkılmasının sağlanması ve tedbirlerin aksatılmadan alınması, okul bina ve eklentileri ile yakın çevresinde, belirlenen ciddi ve yakın tehlike arz eden durumların ortadan kaldırılması, yerel ve ilgili kurum/kuruluşlarla konuların çözümü hakkında iş birliği yapılması, okul bahçelerinde bulunan her türlü oyun, spor araç ve gereçlerinin tehlike arz etmeyecek şekilde düzenlenmesi, çevrede bulunan araç-gereç ve malzemelerin kullanım amacı ve standartlarına uygunluğu kontrol edilerek gerekli tedbirlerin (29/12/2012 tarihli ve 28512 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği) Yönetmelik esaslarına göre alınması, alınacak tedbirler ile sorumluların takibinin MEBBİS İSGB Risk Değerlendirme modülü üzerinden yapılması, konu hakkında öğrenci, veli ve çalışanların bilgilendirmesi, okul bahçesinde öğrenciler için tehlike oluşturan trafo, yüksek gerilim hatları gibi ciddi ve yakın tehlike kaynaklarının acilen kaldırılması, okul çevresinin yeterince aydınlatılması, okul ve kurumlarda bulunan her türlü tehlikeli iş ekipmanlarının periyodik kontrollerinin, İl İSGB'lerde yetkili Periyodik Kontrol Uzmanlarınca aksatılmadan yapılması, okul ve kurumlarımızın işyeri bina ve eklentilerinin "Sabotajlara Karşı Koruma Planları" nın (28/12/1988 tarihli ve 20033 sayılı Sabotajlara Karşı Koruma Yönetmeliği) Yönetmeliğe göre hazırlanması, güncel halde bulundurulması, okul yönetimlerince, nöbetçi idareci/öğretmen/öğrenci görev talimatlarının hazırlanarak görülebilecek uygun noktalara asılması, belli zamanlarda nöbetçi heyetine görev alanlarında karşılaşılan sorunların çözümü ve iletişim becerilerinin geliştirilmesine yönelik bilgilendirme yapılması, okul nöbetçi heyetince okul içi ve çevresinde şüpheli ve uygunsuz harekette bulunanların takibinin yapılması, ilgili birimlere ve amirlere acilen bilgi verilmesi (25/12/2006 tarih ve 1080 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Güvenlik Tedbir ve Müeyyideler Dokümanı Genel Esaslar Talimatı) Talimat hükümlerine göre sürecin yürütülmesi, okul ve kurumlarda görev yapan özel güvenlik görevlilerine, bilinçli ve güvenli bir şekilde hizmet vermeleri ve her türlü olay karşısında (terör, şiddet ve asayiş) hazırlıklı olmaları için; bilgi, tutum ve beceri

kazanmaları yönünde (18/01/2017 tarihli Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Özel Güvenlik Görevlilerine Eğitim Verilmesine İlişkin İşbirliği Protokolü) protokol kapsamında her yıl eğitimlerin verilmesi, okul ve kurumlarımızda görev alacak özel güvenlik görevlilerinin her eğitim öğretim dönemi başında mutlaka gerekli güvenlik tahkikatlarının yaptırılması, okullarda her türlü güvenliğin sağlanmasına yönelik uyarı, bilgilendirme ve bina içi yönlendirme levhalarının ilgili yerlere asılması, okulun her katı için tahliye ve acil çıkış planlarının, katlarda blok başlarında bireylerin kolayca görebilecekleri noktalara (18/06/2013 tarihli ve 28681 sayılı İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik) Yönetmelik hükümlerine göre asılması, ayrıca elektronik ortamda MEBBIS İSGB modülü Acil Durum Planı menüsüne yüklenmesi, acil durum planlarının hazırlanarak MEBBIS İSGB modülü Acil Durum Planı menüsüne yüklenmesi, her değişikliğin en az üç iş günü içinde sisteme yansıtılması, uygulama adımlarının düzenli olarak takip edilebilmesi ve uygulanabilirliğinden emin olmak için işyerlerinde yılda en az bir defa olmak üzere (18/06/2013 tarihli ve 28681 sayılı İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik) Yönetmelik hükümleri doğrultusunda tatbikatların yapılması, okul ve kurumlarımızda, ilk yardım dolabı veya ilk yardım çantası ile bunlara ait araç ve malzeme bulundurulması, ilk yardım dolabında doktor reçetesi ile alınmayan ve doktor tavsiyesine göre kullanılması gereken ilâçların bulundurulmaması, İl İSGB'lerle koordineli bir biçimde okul/kurumlarda ilkyardımcı yeterliliğine sahip çalışan bulundurulması, yaşanabilecek her türlü afet ve acil durumlar (yangın, sel, su baskını, doğal afet) karşısında; okul ve kurumlarımızın fiziksel büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı dikkate alınarak, acil durumlarla mücadele için uygun donanımına sahip yeterli sayıda çalışanın (18/06/2013 tarihli ve 28681 sayılı İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik) Yönetmelik hükümleri doğrultusunda destek elemanı olarak belirlenmesi, gerekli eğitimlerin verilmesi, okul ve kurumlarımızın bina ve eklentilerinin, yangın tehlikesine karşı alınacak tedbir ve önlemleri sağlamak üzere, (19/12/2007 tarihli ve 26735 sayılı Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik) Yönetmelik, (19/10/ 2010 tarihli ve 223 sayılı Makam Onayı ile yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesi) Yönerge esaslarına göre sürecin yönetilmesi, taşımalı okul servis araçları ile okula gelen çocukların iniş ve binişteki kontrollerinin nöbetçi öğretmen/idareci tarafından yapılması, kayıt altına alınması (11/09/2014 tarihli ve

29116 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği) Yönetmeliğe göre gerekli tedbirlerin alınması, okul servisi görevlilerince öğrencilerin güvenli şekilde servis aracına binip inmelerinin ve gerektiğinde karşıdan karşıya geçişlerinin sağlanmasına yönelik kontrollerinin (25/10/2017 tarihli ve 30221 sayılı Okul Servis Araçları Yönetmeliği) Yönetmelik hükümlerine göre yapılması, okul içi ve çevresinde başta okul personeli olmak üzere tüm bireylerin, öğrenciler üzerinde olumsuz örnek teşkil edecek tutum ve davranışların önlenmesine yönelik gerekli tedbirlerin alınması, okul ve eklentilerinde temizlik ve hijyen koşullarının (Kantin, Yemekhane, Derslik, Lavabolar, Çöp Kutuları vb.) sağlanması yönünde (6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu) Kanun gereği gerekli tedbirlerin alınması, okul ve kurumlarımızda derslik, laboratuvar, yemekhane, yatakhane vb. gibi yerlerde ısı, ışık ve havalandırmanın sağlık şartlarına uygun olması için gerekli önlemler alınması, güvenli ve sağlıklı okul ortamının sağlanması, sürdürülebilir şartların oluşturulması için her türlü eğitim ve rehberlik faaliyetlerine önem verilmesi, okul/kurum kültürüne bu kapsamda katkı sağlanması, okul rehberlik servisleri tarafından özel politika gerektiren grupta yer alan öğrencilerle (özel eğitim ihtiyacı olan) okul güvenlik yaklaşımı kapsamında koruyucu ve önleyici çalışmalar yürütülmesi, okul yönetimlerince konu hakkında ilgili kurum/kuruluş, birim ve yetkililerle sürekli işbirliğinin sağlanması, madde kullanımı ve bağımlılıkla mücadele kapsamında risk grubunda olan öğrencilerin tespit edilerek, ailesi ile iş birliği yapılması, okula devamlılıklarının sağlanması ve okul başarısının artırılmasına yönelik (2014/20 sayılı Uyuşturucu Kullanımı ve Bağımlılıkla Mücadele konulu Genelge) Genelge hükümleri doğrultusunda rehberlik servisi çalışmalarının sürekli olarak takip edilmesi, okul ve kurumlarda şiddet, saldırganlık ve akran zorbalığı oluşmasına neden olabilecek risk faktörlerini, akran ilişkileri ve çevre özelliklerini dikkate alarak belirlenmesi, bu faktörlerin etkilerini en aza indirecek tedbirlerin alınması,” önem arz etmektedir.

Okul ve kurumlarda bilişim araçları ve sosyal medya kullanımında; “ Zararlı, bölücü, yıkıcı, toplumun genel ahlak kurallarıyla bağdaşmayan ve şiddet içerikli amaçlar için kullanılmaması, eğitim öğretim faaliyetlerine ve bireylere, maddi ve manevi zarar vermemeleri için gerekli tedbir ve gözetimlerin sürdürülmesi, ahlak dışı ve şiddeti özendirilen sesli, sözlü, yazılı ve görüntülü içeriklerin okul ve kurumlarda, eğitim ortamlarında izin verilmemesi, derslik, laboratuvar vb. eğitim öğretim faaliyetlerinin

yürütüldüğü alanlarda iletişim araçlarının kullanılmasına izin verilmemesi ve gerekli tedbirlerin alınması,” önem arz etmektedir.

“Okul bina ve eklentilerinde, kamera ve alarm sistemlerin (22/12/2016 tarihli "Okullarda Güvenli Ortamın Sağlanmasına Yönelik Koruyucu ve Önleyici Tedbirlerin Artırılmasına İlişkin İşbirliği Protokolü) protokolle bağlı asgari teknik gereklere uygun donatıma ve teknolojiye sahip biçimde kurulması, okul çevre ve alan güvenliğinin kamera izleme, kayıt ve takip süreçlerinin yönetilmesi, hususlarında gerekli süreçlerin hassasiyetle yönetilmesi, geleceğimizin teminatı çocuklarımızın yetiştirilmesi bakımından gerekli özenin gösterilmesi önemli görülmektedir.”

BÖLÜM 3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Konusu, Amacı Ve Önemi

Araştırma konu itibariyle, okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesidir.

İş sağlığı kavramı özellikle son yıllarda literatürde yer edinmeye başlamış bir kavramdır. İş sağlığı eğitimi ve duyarlılığı ile meslek hastalıklarının ve iş kazalarının engellenmesi planlanmaktadır. Buna göre yasal düzenlemeler yapılmış ve işin niteliği konusunda çalışanlara eğitim verilmesi teşvik edilmiş ve zorunlu kılınmıştır. İş kazalarının çoğunluğu çalışanların duyarsızlığından ve eğitimsizliğinden meydana geldiği sorumlu olan çalışanlar olduğu kadar, denetim eksikliği ve yasal düzenlemeleri uygulayan resmi kurumlar, işverenler ve sivil toplum kuruluşlarıdır. Her kurum üstüne düşen sorumlulukları yerine getirmesiyle yaşanacak sorunlar azalacaktır.

Buna göre iş sağlığı ve güvenliği açısından eğitim, çalışan ve işveren bakımından verimliliği artırma sağlıklı ve güvenli ortamlarda çalışma bakımından önemlidir. (Erdem, 2004).

Bu araştırmanın temel amacını, iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının okullarda ne kadar sağlıklı, güvenli bir şekilde gerçekleştirildiğinin ortaya konması kadar bu çalışmaların okulun çalışan performansını, çalışan tatminini gibi çeşitli örgütsel değişkenlere yönelik etkileri ve derecelerinin belirlenmesi oluşturmaktadır.

3.2. Araştırmanın Ana Kütlesi Ve Örneklemi

Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesidir. (Büyüköztürk, 2012).

Araştırmanın evrenini Kocaeli İli, Gebze ilçesinde yer alan okullarda görev yapan,

müdür ve müdür yardımcılarında toplam 348 kişi oluşturmaktadır. Evren sayısı bilinmeyen ve %95 güven aralığında ± 5 örnekleme hatası ile istatistik tahminlerinin yapılabilmesi amacıyla en az makul örneklem sayısı 188 hesaplanmıştır. Bu sonuç neticesinde seçilen örneklemin evreni temsil edebilme kabiliyetini sağlamak için 250 kişiye anket çalışması uygulanmış ve hatalı olduğu düşünülen 12 anket analiz dışı bırakılmıştır. Örneklem grubuna ait demografik özellikler, ileride tablo halinde verilecektir.

3.3. Araştırma Soruları

Araştırmanın temel amacına bağlı olarak, aşağıdaki araştırma soruları geliştirilmiştir:

Problem:

Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri nasıldır?

Alt Problemler:

1. Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetsel önlem ve tedbirler boyutuna göre görüşleri nasıldır?
2. Okul yöneticilerinin çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kriterlerine göre çalışması boyutuna göre görüşleri nasıldır?
3. Okul yöneticilerinin çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık ve bilinç düzeyleri boyutuna göre görüşleri nasıldır?
4. Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği eğitim uygulamaları boyutuna göre görüşleri nasıldır?
5. Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği ve iletişim boyutuna göre görüşleri nasıldır?
6. Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri demografik değişkenlere göre değişmekte midir?

3.4. Araştırma Süreci, Veri Toplama Aracı Ve Yöntemi

Genel tarama modeline uygun olarak yürütülen bu çalışmada veri toplama aracı olarak Üngüren ve Koç (2015) hazırlamış olduğu İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları Performans Değerlendirme Ölçeği esas alınarak araştırmacı geliştirilen ve katılımcıların demografik bilgilerini ölçen 9 soru, iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşlerini ölçen çoktan seçmeli 30 soru kullanılmıştır. Ölçekte yer alan her bir maddenin gerçekleşme düzeyini belirlemek için “Kesinlikle Katılıyorum (5)”, “Katılıyorum (4)”, “Kararsızım (3)”, “Katılmıyorum (2)” ve “Kesinlikle Katılmıyorum (1)” şeklinde Likert tipi beşli dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Katılımcıların iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili önermeleri yüksek puanla cevaplamaları, işletmelerindeki iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının sağlıklı bir şekilde uygulandığı anlamına gelmektedir.

Çalışmada katılımcıların iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesinde, yorumlanmasında ve açıklanmasında ankette kullanılan 5’li Likert dereceleme ölçeğine uygun olarak tablo 1’de belirtilen puan aralıkları kullanılmıştır.

Tablo 3.1. İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerin Yorumlanmasında Kullanılan Puan Aralıkları

SEÇENEK	PUAN ARALIĞI	YORUM
Kesinlikle Katılıyorum	4.20 – 5.00	Çok yüksek
Katılıyorum	3.40 – 4.19	Yüksek
Kararsızım	2.60 – 3.39	Orta
Katılmıyorum	1.80 – 2.59	Düşük
Kesinlikle Katılmıyorum	1.00 – 1.79	Çok düşük

Verilerin analizinde Sosyal Bilimler için İstatiksel Paket Programından (SPSS 18.00 - Statistical Package for the Social Sciences) faydalanılmıştır. Anket sorularının analizinde istatistiksel yöntemler arasında yer alan; frekans dağılımları, t-testleri, tek yönlü varyans analizi (anova) kullanılmış ve sonuçlar tablolar üzerinde ifade edilmiştir.

Anket verilerine ilişkin ilk bölümde belirtilen demografik özelliklerin boyutlar

arasında farklılıkları incelerken, ikili gruplar için bağımsız örneklem t testi ve ikiden fazla gruplu karşılaştırmalar için, anova testi kullanılmıştır. Anova sonucunda anlamlı farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla da, Tukey çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Yorumlarda grup aritmetik ortalamaları ve “p” anlamlılık değerleri dikkate alınmıştır. Alt hipotezlerin çözümlenmesi için, ölçeğin her bir alt boyutundaki maddelerin aritmetik ortalamasına (X), standart sapmasına (S) ve aritmetik ortalamasına bağlı olarak verilmiştir. Böylece, her boyutta hangi ifadede belirtilen demografik özelliğin daha yüksek düzeyde gerçekleştiği belirlenmeye çalışılmıştır.

3.5. Güvenirlik Ve Geçerlik Analizi

Güvenirlik; ölçme aracının tutarlı olarak her durumda benzer sonuçlar doğurmasıdır (Bell, 1993). Ölçek geliştirme çalışmalarında geçerlikten önce güvenilirliğe bakılır.

Araştırma ölçeğinin 30 madde üzerinden güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) 0.905 olarak bulunmuştur.

Tablo 3.2. Ölçeğin Güvenirlik Analizi

CRONBACH'S ALPHA	N OF ITEMS
,905	30

BÖLÜM 4. ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ VE BULGULAR

4.1. Demografik Özellikler

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin demografik özellikleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Demografik Özellikleri

Görev	n	%
Okul Müdürü	64	26,9
Okul Müdür Yardımcısı	174	73,1
Cinsiyet	n	%
Kadın	44	18,5
Erkek	194	81,5
Yaş	n	%
20-30 arası	13	5,5
31-40 arası	85	35,7
41-50 arası	97	40,8
51-60 arası	35	14,7
61 ve üzeri	8	3,4
Öğrenim Durumu	n	%
Ön Lisans	19	8,0
Lisans	164	68,9
Yüksek Lisans	51	21,4

Doktora	4	1,7
Mesleki Kıdem	n	%
1-5 yıl	4	1,7
6-10 yıl	41	17,2
11-15 yıl	41	17,2
16-20 yıl	58	24,4
21-25 yıl	49	20,6
26 yıl ve üzeri	45	18,9
Yöneticilikteki Kıdem	n	%
1-5 yıl	93	39,1
6-10 yıl	63	26,5
11-15 yıl	38	16,0
16-20 yıl	29	12,2
21 yıl ve üzeri	15	6,3
Bulunduğu Okuldaki Görev Süresi(yönetici)	n	%
1-2 yıl	77	32,4
3-4 yıl	58	24,4
5-6 yıl	63	26,5
7-8 yıl	24	10,1
9 yıl ve üzeri	16	6,7
Okulun Türü	n	%
Ana okulu	7	2,9
İlkokul	88	37,0
Ortaokul	71	29,8
Genel Ortaöğretim	30	12,6
Mesleki Ortaöğretim	24	10,1

Diğer(Halk Eğitim Merkezi, Öğretmenevi, RAM, Bilim Sanat Mer	18	7,6
Okuldaki Çalışan Sayısı	n	%
0-9	11	4,6
10-29	22	9,2
30-49	96	40,3
50-79	80	33,6
80-99	15	6,3
100 ve Üzeri	14	5,9
TOPLAM	238	100

Tablo 4.1.'de görüldüğü gibi katılımcıların %26,9'u okul müdürü, %73,1'i okul müdür yardımcısı olduğu görülmüştür. Katılımcıların %18,5'i kadın, %81,5'i erkektir. Katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında çoğunluğunun (%68,9) lisans mezunu olduğu, %23,1'inin ise lisansüstü eğitim aldığı görülmüştür. Katılımcıların yaşları değerlendirildiğinde; %35,7'i 31-40 arası, %40,8'i 41-50 aralığındadır. Mesleki kıdem değişkeni incelendiğinde sürelerin birbirine yakın olduğu sadece mesleki kıdemi 1-5 yıl olanların % 1,7 olduğu görülmüştür. Katılımcıların yöneticilikte kıdemlerinde % 60'a yakınının 1-10 yıl arasında olduğu görülmüştür. Bulunduğu okulda yaptığı yöneticilik süresi 1-4 yıl arası olanların yaklaşık % 50 olduğu görülmektedir. Çalışılan okul türünün %37'si ilkokul ve % 29,8'i ortaokul, okulda çalışan sayılarında % 40,3'ünün 30-49 ve % 33,6'sının ise olduğu görülmüştür.

4.2. Verilerin Analizi

4.2.1. Araştırma Soruları İle İlgili Bulgular

Araştırmanın birinci sorusu; "Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetsel önlem ve tedbirler boyutuna göre görüşleri nasıldır?" şeklinde düzenlenmiştir.

Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetsel önlem ve tedbirler boyutunu değerlendiren ortalamalar incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili gerekli tedbirler alınır”(X=4,27) olduğu, “Okulumuzda düzenli aralıklara risk değerlendirilmeleri yapılır” değişkeninin ise, en düşük skor ortalamasına (X=4,03) sahip olduğu görülmektedir. Genel ortalama ise (X=4,17) bulunmuş ve bu okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetsel önlem ve tedbirler boyutuna ilişkin düzeylerin yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.2. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Konusunda Yönetsel Önlem Ve Tedbirler Boyutuna Ait Ölçek Unsurlarının Ortalama Ve Standart Sapmaları

YÖNETSEL ÖNLEM VE TEDBİRLER	N	$\bar{X}$	SS
Okulumuz çalışanlarına iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili gerekli koruyucu ekipmanlar sağlanır	238	4,13	,544
Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tedbirlere uyulup uyulmadığı denetlenir	238	4,27	,507
Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili gerekli tedbirler alınır.	238	4,27	,576
Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği için gerekli olan ekipmanlar bulunur	238	4,12	,574
Okulumuzda çalışanlara herhangi bir görev verilirken, iş sağlığı ve güvenliği yönünden uygun olup olmadıkları dikkate alınır.	238	4,22	,665
Okulumuzda düzenli aralıklara risk değerlendirilmeleri yapılır.	238	4,03	,701
Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliğini tehdit edebilecek faktörlere yönelik (kaygan zemin vb.) uyarı levhaları bulunur.	238	4,11	,878
Okulumuzda olası bir acil duruma karşı (yangın gibi), tüm çalışanların bildiği bir eylem planı vardır.	238	4,21	,764
Toplam		4,17	

Araştırmanın ikinci sorusu; “Okul yöneticilerinin çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kriterlerine göre çalışması boyutuna göre görüşleri nasıldır?” şeklinde düzenlenmiştir.

Okul yöneticilerinin çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kriterlerine göre çalışması boyutunu değerlendiren ortalamalar incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “Çalışma arkadaşlarım okulda iş sağlığı ve güvenliği açısından bir tehdit ile karşılaştıkları anda, derhal okul yönetimine haber verir.”($X=4,54$) olduğu, “Çalışma arkadaşlarım çalışmalarını yaparken, sağlık ve güvenliklerini riske atar” değişkeninin ise, en düşük skor ortalamasına ($X=1,78$) sahip olduğu görülmektedir. Genel ortalama ise ($X=4,08$) bulunmuş ve bu okul yöneticilerinin çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kriterlerine göre çalışması boyutuna ilişkin düzeylerin yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.3. Okul Yöneticilerinin Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Kriterlerine Göre Çalışması Boyutuna Ait Ölçek Unsurlarının Ortalama Ve Standart Sapmaları

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KRİTERLERİNE UYMA	N	$\bar{X}$	SS
Çalışma arkadaşlarım okulda iş sağlığı ve güvenliği açısından bir tehdit ile karşılaştıkları anda, derhal okul yönetimine haber verir.	238	4,54	,599
Çalışma arkadaşlarım iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinden öğrendikleri bilgileri, çalışma yaparken uygular.	238	4,09	,681
Çalışma arkadaşlarım çalışmalarını yaparken, kendi sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmez.	238	4,29	,672
Çalışma arkadaşlarım çalışmalarını yaparken, diğer personelin sağlık ve güvenliğini tehlikeye düşürmez.	238	4,33	,625
Çalışma arkadaşlarım okuldaki makine, araç ve gereçleri kurallarına uygun bir şekilde kullanır.	238	4,12	,683
Çalışma arkadaşlarım çalışmalarını yaparken, sağlık ve güvenliklerini riske atar.	238	1,78	,926
Çalışma arkadaşlarım kendilerine verilen koruyucu ekipmanları doğru bir şekilde kullanır.	238	4,00	,613
Toplam		4,08	

Araştırmanın üçüncü sorusu; “Okul yöneticilerinin çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık ve bilinç düzeyleri boyutuna göre görüşleri nasıldır?” şeklinde düzenlenmiştir. Okul yöneticilerinin çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık ve bilinç düzeyleri boyutunu değerlendiren ortalamalar incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “Çalışma arkadaşlarım, okulumuzdaki iş sağlığı ve güvenliği risklerinden korunma hususunda bilgi sahibidir..”(X=4,02) olduğu, “Çalışma arkadaşlarım, patlama ve yangın tehlikelerinden korunma hususunda bilgi sahibi değildir” değişkeninin ise, en düşük skor ortalamasına (X=2,44) sahip olduğu görülmektedir. Genel ortalama ise (X=3,72) bulunmuş ve bu okul yöneticilerinin çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık ve bilinç boyutuna ilişkin düzeylerin yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.4. Okul Yöneticilerinin Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Konusunda Farkındalık Ve Bilinç Düzeyleri Boyutuna Ait Ölçek Unsurlarının Ortalama Ve Standart Sapmaları

FARKINDALIK VE BİLİNÇ DÜZEYLERİ	N	$\bar{X}$	SS
Çalışma arkadaşlarım meslek hastalıkları ve nedenleri hakkında bilgi sahibidir.	238	3,86	,799
Çalışma arkadaşlarım iş hayatları ile ilgili yasal hak ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibidir.	238	3,83	,768
Çalışma arkadaşlarım meslek hastalıklarından korunma yolları hakkında bilgi sahibidir.	238	3,86	,703
Çalışma arkadaşlarım, okulumuzdaki iş sağlığı ve güvenliği risklerinden korunma hususunda bilgi sahibidir.	238	4,02	,630
Çalışma arkadaşlarım, patlama ve yangın tehlikelerinden korunma hususunda bilgi sahibi değildir.	238	2,44	1,077
Çalışma arkadaşlarım, koruyucu ekipmanların nasıl kullanılacağı hakkında bilgi sahibidir.	238	3,78	,664
Toplam		3,72	

Araştırmanın dördüncü sorusu; “Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği eğitim uygulamaları boyutuna göre görüşleri nasıldır?” şeklinde düzenlenmiştir. Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği eğitim uygulamaları boyutunu değerlendiren ortalamalar incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, belirli bir plan ve program dâhilinde çalışanlara duyurulur”(X=4,29) olduğu, “İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimler uygulamalı olarak gösterilir.” değişkeninin ise, en düşük skor ortalamasına (X=3,68) sahip olduğu görülmektedir. Genel ortalama ise (X=4,06) bulunmuş ve bu okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği eğitim uygulamaları boyutuna ilişkin düzeylerin yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.5. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitim Uygulamaları Boyutuna Ait Ölçek Unsurlarının Ortalama Ve Standart Sapmaları

EĞİTİM UYGULAMALARI	N	$\bar{X}$	SD
İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, belirli bir plan ve program dâhilinde çalışanlara duyurulur.	238	4,29	,572
İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimler, anlaşılır bir dille sunulur.	238	4,26	,624
Okulumuzda çalışanlara yönelik iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri düzenlenir.	238	4,20	,676
İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimler uygulamalı olarak gösterilir.	238	3,68	,903
Okulumuza yeni bir araç veya ekipman alınırsa, doğru bir şekilde nasıl kullanılacağı hakkında eğitim verilir	238	3,89	,735
Toplam		4,06	

Araştırmanın beşinci sorusu; “Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği ve iletişim boyutuna göre görüşleri nasıldır?”

şeklinde düzenlenmiştir. Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği ve iletişim boyutunu değerlendiren ortalamalar incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “Okulumuz çalışanları, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda endişelerini rahatlıkla ifade edebilir.”($X=4,42$) olduğu, “Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği konusunda, uzmanlar, çalışan temsilcisi, yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği bulunmaktadır.” değişkeninin ise, en düşük skor ortalamasına ($X=4,16$) sahip olduğu görülmektedir. Genel ortalama ise ($X=4,21$) bulunmuş ve bu okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği ve iletişim boyutuna ilişkin düzeylerin çok yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.6. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Konusunda Yönetim Ve Çalışanlar Arasında İş Birliği Ve İletişim Boyutuna Ait Ölçek Unsurlarının Ortalama Ve Standart Sapmaları

İŞ BİRLİĞİ VE İLETİŞİM	N	$\bar{X}$	S.S
Okul yönetimi, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili endişelerini dikkate alır	238	4,38	,472
Okulumuz çalışanları, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda endişelerini rahatlıkla ifade edebilir.	238	4,42	,521
Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği konusunda, uzmanlar, çalışan temsilcisi, yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği bulunmaktadır.	238	4,16	,574
Risk değerlendirmesi ile elde edilen bilgiler, okul çalışanları ile paylaşılır.	238	4,21	,603
Toplam		4,21	

Araştırmanın altıncı sorusu “Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri demografik değişkenlere göre değişmekte midir? (görev, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleki kıdem, yöneticilikte kıdem, okuldaki görev süresi, çalışılan okul türü, çalışan sayısı) “ şeklinde düzenlenmiştir.

Tablo 4.6. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI	YAŞ	$\bar{X}$	SS	F DEĞERİ	P DEĞERİ
	20-30 arası	3,94	,161		
	31-40 arası	3,89	,355		
	41-50 arası	4,04	,364	5,356	,000*
	51-60 arası	4,18	,344		
	61 ve üzeri	3,82	,247		

*p<0,05

Yaş değişkeni ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri (F=5,356, p=,000<0,05) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonucu anlamlı farkın, yaş grubu 51-60 ile 61 ve üzeri, 51-60 ile 31-40 olan gruplar arasında olduğu ve farkın yaş grubu 51-60 olanların lehine olduğu görülmüştür.

Tablo 4.7. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI	EĞİTİM DURUMU	$\bar{X}$	SS	F DEĞERİ	P DEĞERİ
	Ön Lisans	4,20	,340		
	Lisans	3,97	,356		
	Yüksek Lisans	3,94	,363	3,492	,016*
	Doktora	4,28	,0962		

*p<0,05

Eğitim durumu değişkeni ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri ($F=3,492$, $p=,016<0,05$) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonucu anlamlı farkın, eğitim durumu doktora ile lisans olan, doktora ile yüksek lisans olan gruplar arasında olduğu ve farkın eğitim durumu doktora olanların lehine olduğu görülmüştür.

Tablo 4.8. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI	MESLEKİ KIDEM	$\bar{X}$	SS	F DEĞERİ	P DEĞERİ
	1-5 yıl	4,00	,230		
	6-10 yıl	3,96	,313		
	11-15 yıl	3,83	,373	8,247	,000*
	16-20 yıl	3,86	,339		
	21-25 yıl	4,2068	,312		
	26 yıl ve üzeri	4,0985	,342		

* $p<0,05$

Mesleki kıdem ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri ($F=8,247$ $p=,000<0,05$) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonucu anlamlı farkın, mesleki kıdemi 21-25 yıl ile 11-15 yıl olan, 21-25 yıl ile 16-20 yıl olan gruplar arasında olduğu ve farkın mesleki kıdemi 21-25 yıl olanların lehine olduğu görülmüştür.

Tablo 4.9. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Yöneticilikte Kıdem Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI	YÖNETİCİLİKTE KIDEM	$\bar{X}$	SS	F DEĞERİ	P DEĞERİ
	1-5 yıl	3,97	,386		
	6-10 yıl	3,96	,327		
	11-15 yıl	3,97	,330	1,282	,278
	16-20 yıl	4,09	,366		
	21 yıl ve üzeri	4,12	,366		

*p<0,05

Yöneticilikte kıdem ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri (F=1,282, p=,278>0,05) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Ortalamalar incelendiğinde yöneticilikteki kıdem süresi arttıkça iş sağlığı ve uygulamalarına yönelik puanların arttığı görülmüştür.

Tablo 4.10. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Okuldaki Görev Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI	OKULDAKİ GÖREV SÜRESİ	$\bar{X}$	SS	F DEĞERİ	P DEĞERİ
	1-2 yıl	4,03	,336		
	3-4 yıl	3,91	,355		
	5-6 yıl	4,06	,396	2,170	,073
	7-8 yıl	3,93	,348		
	9 yıl ve üzeri	3,91	,288		

*p<0,05

Okuldaki görev süresi değişkeni ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri ($F=2,170$, $p=,073>0,05$) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Ortalamalar incelendiğinde en yüksek ortalamanın ($x=4,06$) okuldaki görev süresi 5-6 yıl olan yöneticiler olduğu görülmüştür.

Tablo 4.11. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Okul Türü Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI	OKUL TÜRÜ	$\bar{X}$	SS	F DEĞERİ	P DEĞERİ
	Ana okulu	4,13	,360		
	İlkokul	4,02	,386		
	Ortaokul	3,87	,286	4,956	,000*
	Genel Ortaöğretim	4,22	,269		
	Mesleki Ortaöğretim	3,90	,370		
	Diğer	4,01	,424		

* $p<0,05$

Okul türü ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri ($F=4,956$, $p=,000<0,05$) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonucu anlamlı farkın, okul türü Genel Ortaöğretim ile Ortaokul, Genel Ortaöğretim ile Mesleki Ortaöğretim olan gruplar arasında olduğu ve farkın okul türü Genel Ortaöğretim olanların lehine olduğu görülmüştür.

Tablo 4.12. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Çalışan Sayısı Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI	ÇALIŞAN SAYISI	$\bar{X}$	SS	F DEĞERİ	P DEĞERİ
	0-9	4,06	,514		
	10-29	3,88	,348		
	30-49	4,01	,319	1,957	,086
	50-79	4,04	,355		
	80-99	3,91	,326		
	100 ve Üzeri	3,78	,488		

*p<0,05

Çalışan sayısı değişkeni ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri (F=1,957, p=,073>0,05) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Ortalamalar incelendiğinde en yüksek ortalamanın (x=4,06) çalışan sayısı 0-9 olan grup olduğu görülmüştür.

Tablo 4.13. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Görev Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI	GÖREV	$\bar{X}$	S.S.	T DEĞERİ	P DEĞERİ
	Okul Müdürü	4,12	,312		
	Okul Müdür Yardımcısı	3,94	,364	3,752	,001*

*p<0,05

Görev değişkeni ile, okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri, (t=3,752, p=,001<0,05) arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ortalamalar incelendiğinde görevi müdür olan yöneticilerin iş sağlığı ve uygulamalarına yönelik puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.14. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI	CİNSİYET	$\bar{X}$	S.S.	T DEĞERİ	P DEĞERİ
	Kadın	4,01	,307		
	Erkek	3,99	,371	,474	,636

*p<0,05

Çalışan sayısı değişkeni ile, okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri, (t=,474, p=,636>0,05) arasında ,istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

BÖLÜM 5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu çalışmada okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri değerlendirilmiştir. Çalışanların, yönetici ve işverenlerin iş güvenliği konusundaki ilgi, bilinç ve algı düzeylerin yüksek olması iş sağlığı ve güvenliğine yönelik uygulamaların, yaşanan sorunların belirlenmesinin ve gerekli olan önlemlerin alınmasını etkilediği söylenebilir.

Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetsel önlem ve tedbirler boyutunu değerlendiren ortalamalar incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili gerekli tedbirler alınır”(X=4,27) olduğu, “Okulumuzda düzenli aralıklara risk değerlendirilmeleri yapılır” değişkeninin ise, en düşük skor ortalamasına (X=4,03) sahip olduğu görülmektedir. Genel ortalama ise (X=4,17) bulunmuş ve bu okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetsel önlem ve tedbirler boyutuna ilişkin düzeylerin yüksek olduğu görülmüştür.

Okul yöneticilerinin çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kriterlerine göre çalışması boyutunu değerlendiren ortalamalar incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “Çalışma arkadaşlarım okulda iş sağlığı ve güvenliği açısından bir tehdit ile karşılaştıkları anda, derhal okul yönetimine haber verir.”(X=4,54) olduğu, “Çalışma arkadaşlarım çalışmalarını yaparken, sağlık ve güvenliklerini riske atar” değişkeninin ise, en düşük skor ortalamasına (X=1,78) sahip olduğu görülmektedir. Genel ortalama ise (X=4,08) bulunmuş ve bu okul yöneticilerinin çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kriterlerine göre çalışması boyutuna ilişkin düzeylerin yüksek olduğu görülmüştür.

Okul yöneticilerinin çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık ve bilinç düzeyleri boyutunu değerlendiren ortalamalar incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “Çalışma arkadaşlarım, okulumuzdaki iş sağlığı ve güvenliği risklerinden korunma hususunda bilgi sahibidir..”(X=4,02) olduğu, “Çalışma arkadaşlarım, patlama ve yangın tehlikelerinden korunma hususunda bilgi sahibi değildir” değişkeninin ise, en düşük skor ortalamasına (X=2,44) sahip olduğu görülmektedir. Genel ortalama ise (X=3,72) bulunmuş ve bu okul yöneticilerinin çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık ve bilinç boyutuna ilişkin düzeylerin yüksek olduğu görülmüştür.

Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği eğitim uygulamaları boyutunu değerlendiren ortalamalar incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, belirli bir plan ve program dâhilinde çalışanlara duyurulur”(X=4,29) olduğu, “İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimler uygulamalı olarak gösterilir.” değişkeninin ise, en düşük skor ortalamasına (X=3,68) sahip olduğu görülmektedir. Genel ortalama ise (X=4,06) bulunmuş ve bu okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği eğitim uygulamaları boyutuna ilişkin düzeylerin yüksek olduğu görülmüştür.

Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği ve iletişim boyutunu değerlendiren ortalamalar incelendiğinde, en yüksek ortalamanın “Okulumuz çalışanları, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda endişelerini rahatlıkla ifade edebilir.”(X=4,42) olduğu, “Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği konusunda, uzmanlar, çalışan temsilcisi, yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği bulunmaktadır.” değişkeninin ise, en düşük skor ortalamasına (X=4,16) sahip olduğu görülmektedir. Genel ortalama ise (X=4,21) bulunmuş ve bu okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği ve iletişim boyutuna ilişkin düzeylerin çok yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmanın altıncı sorusu “Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri demografik değişkenlere göre değişmekte midir? (görev, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleki kıdem, yöneticilikte kıdem, okuldaki görev süresi, çalışılan okul türü, çalışan sayısı) “ şeklinde düzenlenmiştir.

Yaş değişkeni ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri (F=5,356, p=,000<0,05) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey

testi sonucu anlamlı farkın, yaş grubu 51-60 ile 61 ve üzeri, 51-60 ile 31-40 olan gruplar arasında olduğu ve farkın yaş grubu 51-60 olanların lehine olduğu görülmüştür.

Eğitim durumu değişkeni ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri ($F=3,492$, $p=,016<0,05$) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonucu anlamlı farkın, eğitim durumu doktora ile lisans olan , doktora ile yüksek lisans olan gruplar arasında olduğu ve farkın eğitim durumu doktora olanların lehine olduğu görülmüştür.

Mesleki kıdem ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri ($F=8,247$ $p=,000<0,05$) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonucu anlamlı farkın, mesleki kıdemi 21-25 yıl ile 11-15 yıl olan, 21-25 yıl ile 16-20 yıl olan gruplar arasında olduğu ve farkın mesleki kıdemi 21-25 yıl olanların lehine olduğu görülmüştür.

Yöneticilikte kıdem ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri ($F=1,282$, $p=,278>0,05$) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Ortalamalar incelendiğinde yöneticilikteki kıdem süresi arttıkça iş sağlığı ve uygulamalarına yönelik puanların arttığı görülmüştür.

Okuldaki görev süresi değişkeni ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri ($F=2,170$, $p=,073>0,05$) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Ortalamalar incelendiğinde en yüksek ortalamanın ($x=4,06$) okuldaki görev süresi 5-6 yıl olan yöneticiler olduğu görülmüştür. Okul türü ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri ($F=4,956$, $p=,000<0,05$) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonucu anlamlı farkın, okul türü Genel Ortaöğretim ile Ortaokul, Genel Ortaöğretim ile Mesleki Ortaöğretim olan gruplar arasında olduğu ve farkın okul türü Genel Ortaöğretim olanların lehine olduğu görülmüştür.

Çalışan sayısı değişkeni ile okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri ($F=1,957$, $p=,073>0,05$) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Ortalamalar incelendiğinde en yüksek ortalamanın ($x=4,06$) çalışan sayısı 0-9 olan grup olduğu görülmüştür.

Görev değişkeni ile, okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri, ($t=3,752$, $p=,001<0,05$) arasında ,istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.Ortalamalar incelendiğinde görevi müdür olan yöneticilerin iş sağlığı ve uygulamalarına yönelik puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çalışan sayısı değişkeni ile, okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri, ($t=,474$, $p=,636>0,05$) arasında ,istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri yansıtan bulgular tablo 5.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.1. Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı Uygulamalarına Yönelik Görüşlere Katılım Düzeyi

İŞ SAĞLIĞI UYGULAMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	$\bar{X}$	YORUM
İş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetsel önlem ve tedbirler	4,17	YÜKSEK
Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kriterlerine göre çalışması	4,08	YÜKSEK
İş sağlığı ve güvenliği eğitim uygulamaları	4,06	YÜKSEK
Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık ve bilinç düzeyleri	3,72	YÜKSEK
İş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği ve iletişim	4,21	ÇOK YÜKSEK
Toplam	4,04	YÜKSEK

Tablo 5.1. incelendiğinde iş sağlığı uygulamalarına yönelik alt boyutlar olan, iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetsel önlem ve tedbirler, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği kriterlerine göre çalışması, iş sağlığı ve güvenliği eğitim uygulamaları, iş sağlığı ve güvenliği eğitim uygulamaları, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık ve bilinç düzeylerinin yüksek, iş sağlığı ve güvenliği konusunda yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği ve iletişim boyutunun çok yüksek, genel ortalamanın ise yüksek olduğu görülmüştür.

Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik görüşleri yüksek düzeyde çıkmış oluğu görülmektedir.

Okul müdürü ve müdür yardımcısı görüşleri karşılaştırıldığında, okul müdürlerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yönelik puanlarının yüksek olduğu görülmektedir. Sorumluluğun işveren konumunda bulunan okul müdüründe olduğundan iş sağlığı ve güvenliği duyarlılığı daha fazla olduğu görülmektedir.

“Çalışma arkadaşlarım, patlama ve yangın tehlikelerinden korunma hususunda bilgi sahibi değildir” değişkeni düşük çıkmıştır, hazırlanan acil durum planları çalışanlarla paylaşılmalı, senorya dahilinde en az yılda bir kez tatbikatlar yapılmalıdır.

“Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği konusunda, uzmanlar, çalışan temsilcisi, yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği bulunmaktadır.” değişkeni düşük çıkmış çalışan temsilcisi yayımlanan tebliğe uygun seçilmeli, çalışan personele duyurulmalı, görevleri hakkında bilgi verilmelidir.

“Okulumuzda düzenli aralıklara risk değerlendirilmeleri yapılır” değişkeni düşük çıkmış, yönetmeliğe bakıldığında risk değerlendirmesi, az tehlikeli sınıflarda 6 yılda bir, tehlikeli sınıflarda 4 yılda bir ve çok tehlikeli sınıflarda 2 yılda bir güncellenir demektedir. Herhangi bir kaza, ramak kala olay, makine ve bölüm değişikliği olduğu takdirde belirlenen süreleri beklemeksizin risk değerlendirmesi güncellenir denilmektedir. Okul ve kurumlarda risk değerlendirmesi MEBBİS ortamında ilk olarak kasım 2016 yılında yapılmış olup, güncelleme süresi gelmediğinden düşük çıkmış olabilir.

“İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimler uygulamalı olarak gösterilir.” Değişkeni düşük çıkmış, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinde uygulamalara daha fazla yer verilmelidir.

Ortalamalar incelendiğinde yöneticilikteki kıdem süresi arttıkça iş sağlığı ve uygulamalarına yönelik puanların arttığı görülmüştür. Bu da gösteriyorki yöneticilikte kıdem tecrübe dikkate alınmalıdır.

5.2. Öneriler

5.2.1.Uygalayıcılar İçin Öneriler

➤ Kamu kurumlarında İş sağlığı ve Güvenliği kanunun uygulanmasında ertelenen 6. ve 7. maddeleri , iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimi çalıştırılma zorunluluğu 01.07.2020 tarihine ertelenmiştir. Kanunun diğer maddeleri 01.01.2013 tarihi itibarıyla yürürlüktedir. Yapılan ertelemeler kanuna bağlı güvenirliliği sarsmaktadır.

➤ Hâlihazırda, okullardaki iş güvenliği uygulamalarının hukuki boyutlarına bakılacak olursa okul müdürlerinin mevzuatta işveren olarak tayin edildiği görülmektedir. Bu durum ise okul müdürlerine konum, görev ve yetkilerinin çok üstünde ağır bir sorumluluk yüklemektedir. Fiili olarak öğretmen ve diğer çalışanlarla okul müdürlerinin ilişkisinin çalışan-işveren ilişkisi olmadığı, aradaki ilişkinin hiyerarşik bir ast-üst ilişkisi olduğu unutulmamalıdır.

➤ Okul yöneticileri eğitim ve öğretim sisteminin sahadaki en aktif unsurlarıdır. Üst düzeyde belirlenen politikaların sahadaki uygulayıcısı olan okul yöneticilerinin okul ve kurumlardaki sağlık ve güvenliğe dair görüşlerinin dikkate alınması gerekmektedir.

5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

➤ Okul yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği algıları yükek düzeyde çıkmıştır. Aynı uygulamanın öğretmen ve öğrenciler için de uygulanarak karşılaştırılması yapılabilir.

➤ İş sağlığı ve güvenliğine dair çalışma ve araştırmaların genellikle çok tehlikeli alanlarda sanayi ve inşaatlarda yapıldığı görülmekte, okul ve kurumlarda iş sağlığı ve güvenliğine dair çalışma ve araştırmaların yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Eğitim kurumlarında yapılacak çalışma ve araştırmalara ağırlık verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Alli, Benjamin G. (2001) İş Sağlığı ve Güvenliği Temel Prensipleri, Cenova, Uluslararası Çalışma Ofisi.
- Altinel, H., İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği, Ankara, 2011.
- Akpınar, T., İş Sağlığı Ve Güvenliği, Bursa, 2013.
- Arıcı, K., „İş Sağlığı ve Güvenliği“, İş Hukukunda Yapılan Son Değişiklikler Semineri, Kamu-İş, Ankara, 2013, 109-123, (İş Sağlığı).
- Ay, F. (2016) İş Sağlığı ve Güvenliğinde Eğitimin Önemi, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Başbuğ, A. (2013) İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği, Aydoğdu Ofset, Mayıs.
- Batur, E., „İş Sağlığı ve Güvenliğinde Gelişmeler“, Tisk İşveren Dergisi, Nisan 2004, 45-50.
- Baycık, G. (2013) Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Haklarında Yeni Düzenlemeler, Ankara Barosu Dergisi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: PEGEM Akademi.
- Centel ,T.(2000), İşçi Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatı. İstanbul: Mess Yayınları.
- Centel, T., İş Hukuku, Beta Yayınları, C.1, İstanbul, 1994, (İş Hukuku).
- Centel, T., „İşverenin İşyerinde Sağlık ve Güvenliği Sağlama Yükümü“, Çimento İşveren, Mayıs 2013, 6-15.
- Cılga, E., „İş Sağlığı ve Güvenliğinde Yeni Dönem“, Mess Mercek, S.34, Nisan 2004,108-115.

- Coşkun, B., Türkiye'de İşçi ve İşverenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Görev ve Sorumlulukları, Beykent Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.
- Demircioğlu, M. / Centel, T., İş Hukuku, İstanbul, 2013.
- Erdem, Y.(2004), Sosyal İnsan. Sosyal Etkileşim. Grup Yaşamı. Kültür ve Toplum Açısından İş Sağlığı ve Güvenliği, *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, (17): s.8.
- Erden, M. ve Akman, Y. (1998). Gelişim Öğrenme-Öğretme. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Gürsel, M. (1997), Okul Yönetimi, Konya: Mikro Basım Yayın Dağıtım.
- İnce, E., Çalışma Hukuku, İstanbul, 1998. İş Sağlığı ve Güvenliği Oda Raporu, Nisan 2008'de Mmo Genel Kurulunda Delelegelere Sunulan İş Sağlığı ve Güvenliği Oda Raporu, Makine Mühendisleri 162 Odası.
- İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi 29, (2016) (167-194). Kamu Sektöründe 6631 Sayılı İş Sağlığı. Güvenliği Yasasının Uygulanması ve Mevcut. Yükümlülükler.
- Karal, D. (2011). Korkmadan Öğrenmek: Okul ve Okul Çevresi Güvenliği. Ankara: Uluslararası Sosyal Araştırmalar Kurumu Sosyal Araştırmalar Merkezi.
- Karakaş, İ., Yeni İş Sağlığı ve Güvenliği El Kitabı, Ankara, 2013.
- Kılıç, L., İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliğini Sağlama Hükümlülüğü ve Sorumluluğu, Ankara, 2006.
- Özdemir, N. K., „4857 Sayılı İş Yasası İş Sağlığı ve Güvenliği Hükümlerinin Değerlendirilmesi İş Sağlığı ve Güvenliği“, İstanbul, 2004, 21-36.
- Ringdahl, L.H. 2001. Safety Analysis Principles and Practice in Occupational Safety. Vol.2:41-48.
- Süzek ,S.(1985), İş Güvenliği Hukuku. Ankara: Savaş Yayınları.
- Süzek, S., İş Hukuku, İstanbul, 2013.165
- Turhan, M., & Turan, M. (2012). Ortaöğretim Kurumlarında Güvenlik. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 18(1), 121-142.
- Üngüren,E.,Koç,T.S.(2015), İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları Performans Değerlendirme Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 5(2),124-144.
- T. C. Resmi Gazete, 16909 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği, 26 Aralık 2012, Sayısı: 28509 17.

- T. C. Resmi Gazete, 18318 Sayılı İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği, 25 Nisan 2013, Sayısı: 28628 18.
- T. C. Resmi Gazete, 18371 Sayılı Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları hakkında Yönetmelik, 15 Mayıs 2013, Sayısı: 28648 19.
- T. C. Resmi Gazete, 18592 Sayılı İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik, 17 Temmuz 2013, Sayısı: 28710 20.
- T. C. Resmi Gazete, 18647 Sayılı Çalışanların Gürültü ile İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik, 28 Temmuz 2013, Sayısı: 28721 21.
- T. C. Resmi Gazete, 18709 Sayılı Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik, 12 Ağustos 2013, Sayısı: 28733 22.
- T. C. Resmi Gazete, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 12 Haziran 2012, Sayısı: 28339
- Milli Eğitim Bakanlığı (2014) İş Sağlığı ve Güvenliği 19/08/2014 Tarih ve 3450084 Sayılı 2014/16 Sayılı Genelge
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018) İş Sağlığı ve Güvenliği Mali İhtiyaçların Yönetimi 23/02/2018 Tarih ve 3907107 Sayılı 2018/7 Sayılı Genelge
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018) Okullarda Güvenlik Önlemlerinin Alınması 26/04/2018 Tarih ve 8310247 Sayılı 2018/10 Sayılı Genel
- Milli Eğitim Bakanlığı (2019) İş Ekipmanlarının Periyodik Kontrolleri 12/04/2019 Tarih ve 7527412 Sayılı 2019/5 Sayılı Genelge
- Milli Eğitim Bakanlığı (2015) İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi Kurulması 17/06/2015 Tarih ve 6231650 Sayılı Yazısı
- Milli Eğitim Bakanlığı (2015) İş Sağlığı ve Güvenliği Birimlerinin Çalışma Esasları 04/06/2015 Tarih ve 5765453 Sayılı Yazısı

**OKUL YÖNETİCİLERİNİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARINA
YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
ANKETİ**

Değerli Yönetici;

İş Sağlığı ve güvenliği farkındalığının belirlenmesi amacıyla yapılan bu anket, tez araştırmasına ışık tutmak üzere bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Anket sorularına verilen cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır.

Elinizdeki anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgilerinize ilişkin sorular, ikinci bölümde ise iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Değerlendirmenin sağlıklı olabilmesi için bütün soru ve ifadelerin mümkün olduğu kadar açık ve samimi bir şekilde cevaplandırılması gerekmektedir. Anket çalışmasına katılımınızdan dolayı şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda kolaylıklar dileriz.

e-Posta:s.dogdu@hotmail.com
Cep Telefonu: 0 505 2713009

Süleyman DOĞDU
Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM 1:

1.Göreviniz

☐ Okul Müdürü ☐ Okul Müdür Yardımcısı

2.Cinsiyetiniz

☐ Kadın ☐ Erkek

3. Yaşınız

☐ 20-30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51-60 ☐ 61 ve Üzeri

4. Öğrenim Durumunuz

☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora

5. Mesleki Kıdeminiz

☐ 1-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 yıl ☐ 21-25 yıl ☐ 26 yıl ve üzeri

6. Yöneticilikteki Kıdeminiz

☐ 0-5 yıl ☐ 6 – 10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 yıl ☐ 21 yıl ve üstü

7. Bulunduğunuz Okuldaki Görev Süresi (Yönetici olarak)

☐ 1-2 yıl ☐ 3-4 yıl ☐ 5-6 yıl ☐ 7-8 yıl ☐ 9 yıl ve üzeri

8. Çalıştığınız Okulun Türü
() Anaokulu () ilkokul () Ortaokul () Genel Ortaöğretim ()
Mesleki Ortaöğretim
() Diğer (Halk Eğitim Merkezi, Öğretmenevi, RAM, Bilim Sanat Merkezi, Mesleki Eğitim
Merkezi)

9. Okulunuzdaki Çalışan Sayısı
() 0-9 () 10-29 () 30-49 () 50-79 () 80-99 () 100 ve
Üzeri

BÖLÜM 2:
Lütfen aşağıda belirtilen sorulara katılma derecenizi ilgili kutucuğu işaretleyerek
belirtiniz.

	İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Okulumuz çalışanlarına iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili gerekli koruyucu ekipmanlar sağlanır.					
2	Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tedbirlere uyulup uyulmadığı denetlenir.					
3	Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili gerekli tedbirler alınır.					
4	Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği için gerekli olan ekipmanlar bulunur.					
5	Okulumuzda çalışanlara herhangi bir görev verilirken, iş sağlığı ve güvenliği yönünden uygun olup olmadıkları dikkate alınır.					
6	Okulumuzda düzenli aralıklara risk değerlendirilmeleri yapılır.					
7	Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliğini tehdit edebilecek faktörlere yönelik (kaygan zemin vb.) uyarı levhaları bulunur.					
8	Okulumuzda olası bir acil duruma karşı (yangın gibi), tüm çalışanların bildiği bir eylem planı vardır.					
9	Çalışma arkadaşlarım okulda iş sağlığı ve güvenliği açısından bir tehdit ile karşılaştıkları anda, derhal okul yönetimine haber verir.					
10	Çalışma arkadaşlarım iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinden öğrendikleri bilgileri, çalışma yaparken uygular.					
11	Çalışma arkadaşlarım çalışmalarını yaparken, kendi sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmez.					
12	Çalışma arkadaşlarım çalışmalarını yaparken, diğer personelin sağlık ve güvenliğini tehlikeye düşürmez.					
13	Çalışma arkadaşlarım okuldaki makine, araç ve gereçleri kurallarına uygun bir şekilde kullanır.					
14	Çalışma arkadaşlarım çalışmalarını yaparken, sağlık ve güvenliklerini riske atar.					
15	Çalışma arkadaşlarım kendilerine verilen koruyucu ekipmanları doğru bir şekilde kullanır.					
16	Çalışma arkadaşlarım meslek hastalıkları ve nedenleri hakkında bilgi sahibidir.					
17	Çalışma arkadaşlarım iş hayatları ile ilgili yasal hak ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibidir.					

18	Çalışma arkadaşlarım meslek hastalıklarından korunma yolları hakkında bilgi sahibidir.					
19	Çalışma arkadaşlarım, okulumuzdaki iş sağlığı ve güvenliği risklerinden korunma hususunda bilgi sahibidir.					
20	Çalışma arkadaşlarım, patlama ve yangın tehlikelerinden korunma hususunda bilgi sahibi değildir.					
21	Çalışma arkadaşlarım, koruyucu ekipmanların nasıl kullanılacağı hakkında bilgi sahibidir.					
22	İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, belirli bir plan ve program dâhilinde çalışanlara duyurulur.					
23	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimler, anlaşılır bir dille sunulur.					
24	Okulumuzda çalışanlara yönelik iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri düzenlenir.					
25	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimler uygulamalı olarak gösterilir.					
26	Okulumuza yeni bir araç veya ekipman alınırsa, doğru bir şekilde nasıl kullanılacağı hakkında eğitim verilir					
27	Okul yönetimi, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili endişelerini dikkate alır.					
28	Okulumuz çalışanları, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda endişelerini rahatlıkla ifade edebilir.					
29	Okulumuzda iş sağlığı ve güvenliği konusunda, uzmanlar, çalışan temsilcisi, yönetim ve çalışanlar arasında iş birliği bulunmaktadır.					
30	Risk değerlendirmesi ile elde edilen bilgiler, okul çalışanları ile paylaşılır.					

**T.C.
KOCAELİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 99332089/605.01/8871678
Konu: Araştırma İzni
(Süleyman DOĞDU)

06/05/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Okan Üniversitesinin 18/03/2019 tarih ve 40 sayılı yazısı

Okan Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü İşletme Yüksek Lisans öğrencisi Süleyman DOĞDU' nun "Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi" konulu araştırma çalışmasını İlimiz Gebze İlçesine bağlı okul ve kurumlarda uygulama talebi, Üniversitenin ilgi yazıları ile bildirilmektedir.

Adı geçenin söz konusu çalışmasına esas olmak üzere, ekte sunulan çalışmayı İlimiz Gebze İlçesine bağlı okul ve kurumlarda uygulama talebi komisyonumuzca uygun görülmüş olup, İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri ve okul müdürlüklerinin denetim ve gözetiminde gönüllülük esasına dayalı olarak çalışmayı yapmaları Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Muhterem AKTAŞ
Millî Eğitim Müdür V.

OLUR
..../05/2019

Osman EKŞİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
KOCAELİ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 99332089/605.01/8954280

07.05.2019

Konu: Araştırma İzni
(Süleyman DOĞDU)

İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
GEBZE

Okan Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü İşletme Yüksek Lisans öğrencisi Süleyman DOĞDU' nun "Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi" konulu araştırma çalışmasının İlçenize bağlı okul ve kurumlarda uygulama talebinin uygun görüldüğüne ilişkin, 06/05/2019 tarih ve 8871678 sayılı Valilik Onayı ekte gönderilmiş olup söz konusu anket çalışmasının İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün sorumluluğunda yapılması hususunda;

Gereğini rica ederim.

Mustafa DOĞAN
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

Ek: Valilik Onayı

Körfez Mah. Ankara Karayolu cad. Valilik Binası B Blok Kat:3 KOCAELİ
Elektronik Ağ: <http://kocaeli.meb.gov.tr>
e-posta: stratejigelistirme41@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi: E.SAĞLAM YAVUZ
Tel: (0 262)3005871

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden c2fb-d98b-346c-a626-51ff kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Süleyman DOĞDU, 01/08/1973 tarihinde, Balıkesir ilinin Dursunbey ilçesinin Karyağmaz köyünde doğdu. İlk, orta ve lise eğitimimi Bursa'da tamamladı.

Lisans eğitimini 1992-1996 yılları arasında Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yapı Eğitimi bölümünde tamamladı.

e başladım.1996 yılında Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yapı Eğitimi bölümünden mezun oldum.

12/12/1996 yılında İstanbul-Gaziosmanpaşa-Gazipaşa İlkokulunda sınıf öğretmeni olarak göreve başladı.15/01/2001 yılında Kocaeli-Gebze-Tavşancıl Ziya Toplan İlköğretim okulu sınıf öğretmeni, 23/01/2013 yılında Kocaeli-Gebze-Mustafapaşa İlköğretim okulu sınıf öğretmeni, 24/02/2012 yılında Kocaeli-Gebze-Gazi İlköğretim okuluna müdür yardımcısı olarak atandı. 17/09/2017 yılında Kocaeli-Gebze-Eşrefbey İlkokuluna müdür yardımcısı olarak atandı. Halen Kocaeli-Gebze- Eşrefbey İlkokulunda müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır.

2005 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Kariyer Basamakları sınavına girerek Uzman öğretmen oldu.

İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı İşletme Programı yüksek lisans eğitimine başladı.

24/05/2014 yılında İş Sağlığı Ve Güvenliği Uzmanlığı sınavına girerek İş Güvenliği Uzmanı oldu.

16/11/2015 tarihinden itibaren Gebze İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İş Sağlığı ve Güvenliği Büro yöneticisi olarak görev yapmaktadır.

Yöneticilikteki problemler, rehberlik ve psikolojik danışmanlık, etkili konuşma, iletişim, tarihi yerler gezmek, spor özel ilgi alanları arasındadır. Orta seviye İngilizce bilmektedir.

Evli ve üç erkek çocuk babasıdır.

Süleyman DOĞDU